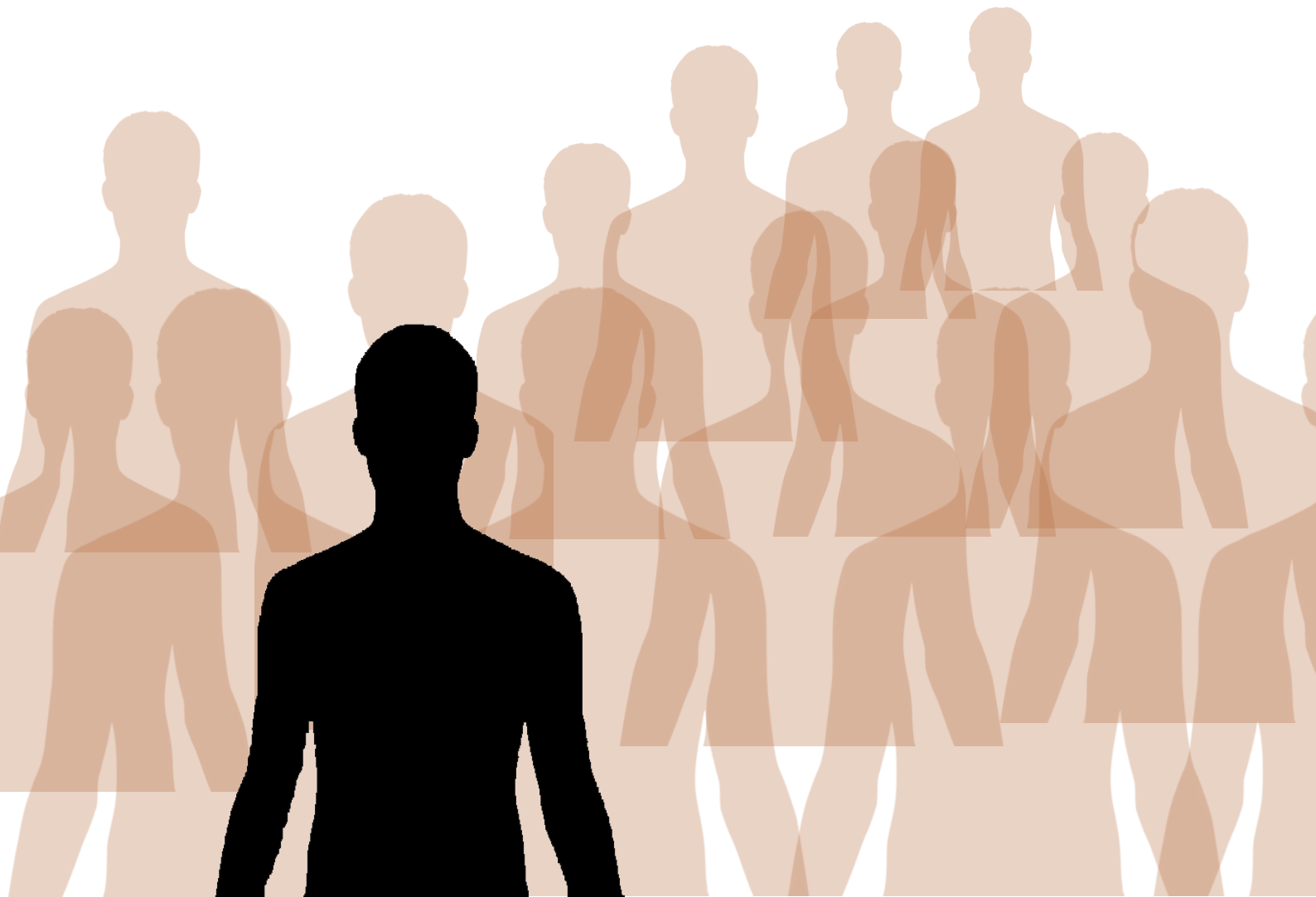

Nina Brisman, gusbrism@student.gu.se
Linn Duvhammar, gusduvli@student.gu.se
Sara Holmberg, gushokosa@student.gu.se
Journalistprogrammet, JMG
Göteborgs Universitet
Termin 3, 2010-04-21

Som alla andra?

**En studie om hur svenska journalister vill bevaka
Sverigedemokraterna**

Innehåll

- 3 Ett litet parti som kräver stor eftertanke
- 4 En språngbräda till förståelse
- 7 Lär känna Sverigedemokraterna!
- 8 Konsten att nå journalister
- 9 Ett parti som alla andra?
- 12 Skåne visar vägen för bevakningen
- 13 Den typiske journalisten
- 14 "Främlingsfientlighet kräver annorlunda bevakning"
- 15 Policy - särbehandling eller demokratiskt försvarbart?
- 19 Fram med åsikterna!
- 20 Den tredje statsmakten
- 23 Lika behandling viktigast
- 25 Han skulle aldrig livesända med SD
- 26 Tricket är en komplicerad journalistik
- 28 En policy för rättvisa
- 30 "Att ha en policy är att göra det lätt för sig"
- 32 Ansvar som förpliktigar
- 34 Chef i lyssnarnas tjänst
- 36 Önskas: mer nyanserad rapportering
- 38 Nu vet vi alltså

Ett litet parti som kräver stor eftertanke

Den första april i år skrev Sverigedemokraters partiledare Jimmie Åkesson ett öppet brev till Sveriges chefredaktörer. I artikeln uttryckte han en önskan om att Sverigedemokraterna ska behandlas som alla andra partier av medier. De ska varken få mindre eller mer uppmärksamhet än vad de är berättigade till rent storleksmässigt, fortsatte Jimmie Åkesson. Han nämner också att det varit en intern debatt på olika redaktioner om hur man ska behandla hans parti, vilket han har rätt i. Det är ju lite där vår undersökning tar avstamp.

För Sverigedemokraterna, ett parti som av vissa beskrivs som främlingsfientligt, rasistiskt och odemokratiskt, närmar sig riksdagen med stormsteg, i alla fall om man ska tro på opinionsmätningarna. Mediernas makt i sammanhanget går inte att bortse ifrån. Det journalister väljer att skriva om eller inte skriva om, i vilka sammanhang personer och partier visas upp på Nyheterna, Rapport, Aktuellt eller vilka frågor som ställs till vem i Ekot spelar roll. Stor roll. Medierna sållar och förenklar åt oss medborgare så vi lättare ska kunna hänga med och så att vi kan bestämma oss för vad vi tycker till valdagen vart fjärde år. Sverigedemokraterna är nu en politisk kraft att räkna med och bevakas därmed mer. Samtidigt skrämmar situationen i vårt grannland många i medievärlden, och säkerligen många utanför den också. I Danmark har det främlingsfientliga partiet Dansk Folkeparti styrt invandringspolitiken i flera år. För att kunna konkurrera blir de andra partierna allt mer hårda i sin invandringspolitik och ett mer hetsande språk mot muslimer har blivit vardagsmat.

De flesta chefredaktörer verkar utåt vara eniga, SD ska behandlas som andra partier. Håller de svenska journalisterna med sina chefer? Det är ändå de som kommer beakta Sverigedemokraterna och de är de som kommer att göra inslagen och artiklarna som befolkningen tar del av. Kanske finns det en tyst opinion ute på redaktionerna som faktiskt tycker att SD är svårare att beakta än andra partier. Och hur ser åsikterna om att ha en policy för SD-bevakningen ut? Cheferna tycks inte behöva en policy, men vad tycker den genomsnittliga journalisten och är inställningen annorlunda i det SD-starka Skåne?

Vi skickade ut en enkät till journalister över hela Sverige för att få svar på våra frågor.

Vänd blad, så får du veta mer. Trevlig läsning!

Nina Brisman

Linn Duvhammar

Sara Holmberg

*Diskussionen om bevakningen av Sverigedemokraterna har pågått länge och grän-
sar till många olika forskningsområden. Bland annat har flera forskare diskuterat
konflikten mellan yttrandefrihet och rasistiska uttalanden.*

En språngbräda till förståelse

Text: Sara Holmberg

En genomsnittlig dag konsumerar vi medier i drygt sju timmar. Det är genom medier som de allra flesta skaffar sig kunskap och information om samhälle och politik. Det visar bland annat den nationella enkätundersökningen

Demokratibarmeter 2002 genomförd av Demokratiinstitutet. Medierna påverkar vilka ämnen vi pratar om

och vilka frågor som vi tycker är viktiga. Därför kan medierna ha stor påverkan på hur vi ser på ett enskilt parti.

MEN MEDIERNA är inte bara viktiga för att medborgarna ska bli informerade. De spelar också en stor roll för politiska aktörer som genom medierna kan nå ut med sina budskap och därmed eventuellt får fler anhängare. I boken *Medierna och demokratin* av medieforskarna Lars Nord och Jesper Strömbäck diskuteras samspelet mellan journalistik, medier och demokrati. De tar upp hur viktiga medierna är för en fungerande demokrati och citerar den amerikanska medieforskaren James W. Carrey "Without journalism there is no democracy, but without democracy there is no journalism either".

DEBATTEN KRING hur Sverigedemokraterna ska bevakas har under många år varit spretig. En del har menat att partiet är främlingsfientliga

och därför inte bör få något utrymme i media, de ska tystas. Andra har menat att det av samma anledning behövs en hårdare och mer granskande bevakning av dem. Men senaste året har debatten snarare handlat om

att det inte behövs en särbehandling av Sverigedemokraterna. Istället ska de behandlas som vilket parti som helst. Chefredaktörer och kanalchefer menar att deras läsare, tittare

eller lyssnare självständigt ska kunna ta ställning. Detta stöds av den svenska pressutredningen från 1994 där det står att "Massmedierna fullgör tre uppgifter som är särskilt angelägna för den fria åsiktsbildningen, nämligen uppgifterna att förse medborgarna med sådan information att de fritt och självständigt kan ta ställning i samhällsfrågor, uppgiften

att granska inflytelserika i samhället och uppgiften att låta olika åsikter och kulturyttringar komma till tals" (SOU 1995:37, s. 156). Den svenska regeringsformen slår också fast att det svenska statskicket bygger på fri åsiktsbildning.

I SOM-UNDERSÖKNINGEN 2006 blev Sverigedemokraterna Sveriges mest impopulära parti. Med bak-

grund av den undersökningen och Sverigedemokraternas kontroversiella integrationspolitik kan det finnas journalister som tycker att det är problematiskt att bevaka partiet. Det kan därför även finnas de som inte vill bevaka partiet eller som tycker att de bör granskas hårdare. Men om ledningen på den enskilda journalistens arbetsplats har en annan ståndpunkt utåt kanske det finns journalister som inte vågar yttra sina tankar. Elisabeth Noelle-Neumann, en tysk politikforskare, tar i boken *The Spiral of Silence: Public Opinion - Our Social Skin* upp teorin tystnadsspiralen. Teorin går ut på att om en person tror att den är ensam om sina åsikter så vågar den inte uttrycka dem offentligt med rädsla för att bli utstött. Rädslan för att bli isolerad gör att man hellre följer flocken än uttrycker sina åsikter. Det kan alltså finnas en tyst opinion på redaktionerna som tycker att Sverigedemokraterna ska

bevakas annorlunda.

*Alla åsikter måste mötas för att
nya idéer och ideal ska formas
och i längden leder till ett bättre
samhälle för alla.*

EN ANLEDNING till att journalister kan uppleva det problematiskt att citera Sverigedemokra-

terna kan vara deras starka uttalanden om exempelvis muslimer. Yttrandefriheten kan komma i konflikt med spridningen av främlingsfientliga åsikter. Det kan finnas en risk för hets mot folkgrupp. Statsvetaren Jan Andersson tar i sin avhandling *Yttrandefrihetens dilemma* upp

---

”Det kan behövas inskränkningar i yttrandefriheten”

debatten kring hetspropaganda och medier. Jan Andersson menar att i en demokrati måste medborgarna få tillräckligt mycket information för att kunna rösta genomtänkt på valdagen. De styrande ska inte kunna inskränka den offentliga diskussionen, dessutom ska medborgarna ha tillräckligt mycket kunskap för att kunna granska makthavarna. Men han menar också att det kan behövas eventuella inskränkningar i yttrandefriheten, att man inte ska kunna tolka yttrandefriheten hur brett som helst. Den allmänna ordningen kan till exempel hotas av rasistiska yttranden.

JAN ANDERSSON menar att det finns få områden som lika tydligt kan visa på vilken skada yttrandefrihet kan åsamka. Rasistisk hetspropaganda kan i värsta fall leda till försvinnandet av det civiliserade samhället, till krig och folkmord. Han ställer sig frågan vilket pris vi är beredda att betala för att försvara yttrandefriheten

och kallar det för yttrandefrihetens baksida.

I sin avhandling tar han även upp att den amerikanska filosofen John Rawls menar att vissa inskränkningar i yttrandefriheten måste accepteras för att inte alla rättigheter ska gå i stöpet. Rawls menar ändå att ordning och säkerhet är underordnat värdet av fri opinionsbildning. Men han anser att intoleranta rörelser inte kan klaga när deras friheter inskränks om de själva inte stöder dessa friheter. Bara de rättigheter man vill att även andra ska ha, får man själv kräva. Han säger också att omständigheterna bestämmer om vi verkligen ska inskränka yttrandefriheten för vissa odemokratiska grupper. Kritik har dock kommit från Eric Barendt, medieprofessor, som säger att det är fel att tvinga rasistiska åsikter under jorden. Istället ska åsikterna bli bemötta och debatterade.

Enligt filosofen John Stewart Mills sanningsargument är det bättre att

alla åsikter förs fram så att de kan mötas och människor kan bilda sig en egen uppfattning. ”Etisk konfrontation” mellan människor är något positivt och han menar att ingen uppfattning kan sitta inne med hela sanningen. Alla åsikter måste mötas för att nya idéer och ideal ska formas och i längden leder till ett bättre samhälle för alla. Kanske är journalister uppdelade i två lägren där det ena lägret håller med John Rawls och det andra lägret håller med Eric Barendt. Frågan är vilket läger som är störst. I den nuvarande debatten går redaktionschefer och kanalchefer mer på Eric Barendts linje. Vår enkät kan ge svar på om journalister håller med sina chefer.

JOURNALISTER SOM anser att det är problematiskt att rapportera om Sverigedemokraterna kanske känner ett behov av att ha en policy som ger riktlinjer på hur de bör bevakas. Thomas Andersson Odén, universitetslek

tor på JMG, kom i sin avhandling *Redaktionell policy. Om journalistikens mål och inriktning i svensk dagspress* fram till att anledningen till att det skrevs många policys 1992 var att det då rådde en stor osäkerhet i tidningsvärlden. Policydokumenten tar upp frågor som när de skrevs var aktuella och diskuterades på redaktionen. Funktionen var att ge riktlinjer i den omtumlande situationen. Kanske är det av dessa anledningar som en del redaktioner idag har en policy på hur bevakningen av Sverigedemokraterna ska se ut. Odén skriver att om ledningen är hyfsat effektiv och har medarbetarnas förtroende kan policyn påverka journalistiken i den riktning som policyn önskar. Därför är det av stor vikt om en journalist har en policy eller inte. Det kan påverka journalistens inställning till hur Sverigedemokraterna ska bevakas. I vår enkät får vi också veta om journalister är nöjda med sin policy och om de har haft möjlighet att påverka utformningen av den.

ENLIGT MEDIETEORIN agenda setting blir mediernas dagordning publikens dagordning. Det innebär att de ämnen som får stort utrymme i medierna blir de ämnen som människor uppfattar som viktiga. Sverigedemokraternas integrationspolitik har till exempel skapat en rädsla att deras åsikter ska få för stor plats och där med få styra dagordningen. In-

för valet 1988 gjorde medieforskaren Kent Asp en undersökning om hurvida miljöpartiets opinionssiffror påverkades av mediernas rapportering kring miljö. Under denna tid skedde den så kallade seldöden och medierna hade stor miljörapportering och partier talade om miljöfrågor. Kent Asp kom fram till att den flitiga rapporte-

Framställs en person eller ett parti alltid likadant börjar förmodligen stora delar av befolkningen tro att det är den enda sanningen.

ringen kring miljö kan ha bidragit till Miljöpartiets stigande opinionssiffror. Medierna har alltså en stor betydelse i samband med val och kan rent av styra en valutgång.

ELISABETH NOELLE-Neumann menar att medierna har makten att välja vilka som ska få publicitet och hur de framställs. I boken *The Spiral of Silence: Public Opinion - Our Social Skin* förklarar hon att utomstående aldrig har makt över vilken ton eller vilken vinkel en artikel får. Och framställs en person eller ett parti alltid likadant börjar förmodligen stora delar av befolkningen tro att det är den enda sanningen. Hur journalister väljer att

skriva om politiska partier är därför en viktig fråga. Mats Ekström & Stig Arne Nohrstedt, forskare inom bland annat journalistisk etik har skrivit boken *Journalistikens etiska problem*. De för en diskussion om att journalistiken är en produktionsprocess styrd av olika villkor och menar att företags/organisationens och den enskilda journalistens egenintresse styr journalistiken. Därför är det viktigt att ta reda på vad den enskilda journalisten tycker.

DÄREMOT SKRIVER Lars Nord och Jesper Strömbäck i boken *Medierna och demokratin* att de individuella egenskaperna hos en journalist troligen inte påverkar journalistiken. Istället menar de att journalister idag är en homogen yrkesgrupp med lika professionella värderingar. I vår undersökning kan vi se om journalister har samma åsikter om hur Sverigedemokraterna ska bevakas. Jenny Wiik skriver i sin avhandling *Journalism in Transition. The professional Identity of Swedish Journalists* att journalister tycker att det är viktigt att granska, förklara och låta opinioner komma fram. Objektivitet och neutralitet är ideal som växt sig starkare. I Jenny Wiiks avhandling tas också upp vem den genomsnittliga journalisten är. Med hjälp av våra bakgrundsfrågor i enkäten kan vi jämföra om det stämmer in på de journalister som har svarat.

Lär känna Sverigedemokraterna

De är fortfarande ett ganska litet parti när det gäller väljarstöd, men de växer. Och om man skulle mäta ett partis storlek bara genom att titta på hur mycket de uppmärksammas i medier så skulle nog Sverigedemokraterna vara ett av de största i Sverige.

Text: Nina Brisman

Sverigedemokraterna bildades 1988 och beskriver sig själva som ett demokratiskt nationalistiskt parti. De tar avstånd från både marxism och nazism och vill vara ett mittenparti för alla svenskar, oavsett bakgrund och status i samhället. De beskriver nationalism som "en strävan efter ett tryggt och stabilt samhälle, där medborgarna känner samhörighet med varandra, genom en gemensam kultur och religion, ett gemensamt språk och en gemensam historisk bakgrund." Här syns en av Sverigedemokraternas viktigaste ståndpunkter, nämligen att mångkultur aldrig har fungerat och att det dessutom är något dåligt. Ett land kan utvecklas på bästa sätt om det finns en dominerande kultur, enligt Sverigedemokraterna.

DE ANSER OCKSÅ att den invandringspolitik som förts av både vänster- och högerregeringar inte fungerat och tycker att invandringen borde begränsas mer och att samhället i stort bör uppmuntra invandrare att återvända till sina gamla hemländer. Sverigedemokraterna, som av många beskrivs som ett främlingsfientligt och rasistiskt parti, talar alltså inte om raser utan om kulturer. Det är olika kulturer som ska skiljas åt. Men visst kan man ana vissa likheter.

Den svenska kulturen ska skyddas, bevaras och inte blandas med andra kulturer. I Sverige ska det finnas en kultur och det är den svenska. Sverigedemokraterna ingår i en grupp liknande nationalistiska partier över hela Europa, däribland Dansk Folkeparti i Danmark och Fremskrittspartiet i Norge.

DE FLESTA ÄR överens om att Sverigedemokraterna är sprunget ur den rasistiska organisationen Bevara Sverige Svenskt (BSS). Under åren som gått sedan partiet bildades har de flera gånger uppgett att NU har de gjort sig av med de "bruna" elementen, alltså sina kopplingar till nazism/rasism. Vid vissa tillfällen vill dock partiet inte erkänna att några sådana kopplingar någonsin har funnits, men i de flesta böcker om Sverigedemokraterna nämns det och i intervjuer med både journalister och även sverigedemokraten Christian Voigt har partiets brokiga förflutna nämnts.

Sverigedemokraterna har länge anklagat medierna för att de behandlas sämre än andra partier. Medierna bryr sig inte om dem, vill tysta dem så att de tillslut försvinner och de får inte komma fram med sina åsikter. Och om medierna nu uppmärksammar Sverigedemokraterna, så är det

ändå bara i negativa ordalag och de granskas hårdare än andra partier. Det är bilden av media som Sverigedemokraterna vill ge. Den första april i år publicerade Jimmie Åkesson ett öppet brev till Sveriges alla chefredaktörer och bad dem att behandla partiet rättvist nu inför valrörelsen. Att det har funnits, och fortfarande finns, diskussioner på redaktionerna om hur de ska bevaka Sverigedemokraterna är sant. Hur diskussionen slutar och redaktionerna väljer att bevaka SD är olika från fall till fall.

Tre korta om SD

Partiledare: Jimmie Åkesson (sedan 2005)

Resultat de tre senaste riksdagsvalen:

1998	0,37
2002	1,44
2006	2,93

Kommunala mandat efter senaste valet: 281 fördelat på 144 kommunfullmäktige

Källa: sverigedemokraterna.se
Lodenius, Anna-Lena & Wingborg, Mats (2009): Slaget om svenskheten - ta debatten med Sverigedemokraterna, Premiss förlag: Stockholm

Hur får man reda på vad Sveriges journalister tycker om bevakningen av Sverigedemokraterna? Jo, man skickar ut en webbenkät såklart!

Konsten att nå journalister

Text: Nina Brisman

Den största fördelen med enkäter är att man får ett stort antal svar. Vi skulle aldrig ha hunnit intervjua 700 journalister, hur mycket vi än ansträngt oss. Genom att vi skickade ut enkäten till så många journalister som vi gjorde, lite mer än 2000 stycken, kunde vi få ett stort material att jobba med och därför dra mer slutsatser och generalisera över "svenska journalister". Eftersom vi ville komma åt vad journalister tycker var det inte aktuellt med någon form av text- eller inslagsanalys. Vem vet vad journalisten bakom texten eller inslaget tänker? De är, eller ska i alla fall vara, objektiva. Det var tankarna som inte kommer till uttryck, som de vanliga läsarna, lyssnarna eller tittarna aldrig få se, vi ville komma åt. Och vi tror att vi lyckats ganska bra med det.

NÄR MAN SKICKAR ut en enkät via webben, som vi gjort, får man räkna med att många struntar i den. SOM-institutets enkäter får en svarsfrekvens på ungefär 70 %, vilket är väldigt högt. Men då är det en pappersenkät, det kommer flera påminnelser på posten, telefonsamtal likaså, och dessutom är det en känd enkät med många tunga namn som avsändare. Vi har inget av detta. Dessutom skickade vi vår enkät till journalister, vilka enligt Kent Asp, medieprofessor, är en grupp som ofta väljer att inte svara på enkäter.

– Journalister är dåliga på att svara på enkäter, det visar internationella

erfarenheter, säger han. Det hänger bland annat ihop med att de som grupp tycker att det är extra viktigt med anonymitet.

Att vi då ändå fick 735 svar får ses som något positivt. Svarsfrekvensen blev 35 %, det är acceptabelt. Det som talar för att vår, relativt låga, svarsfrekvens ändå kan ses som godkänd är att vårt urval inte räknas som slumpmässigt, vilket gör att det krävs en lägre svarsfrekvens för att kunna dra generella slutsatser av resultatet. Journalister är en väldigt homogen grupp, det visar bland annat Jenny Wiiks avhandling *Journalism in transition*, det motiverar ytterligare varför det allra viktigaste inte är en hög svarsfrekvens.

NÄR VI UTFORMADE vår enkät var vår främsta tanke att vi ville hålla den kort, för att så många som möjligt skulle svara och inte bli avskräckta av längden. I boken *Forskningsmetodens grunder* skriver Runa Patel och Bo Davidson just att det är viktigt att vara kritisk och verkligen tänka över om alla frågor behövs. En anledning är att för många frågor kan leda till att personer låter bli att svara på enkäten och vi kan ju inte övertala personer att svara ändå. En annan sak som Runa Patel och Bo Davidson nämner är hur frågorna är formulerade. De ska vara lätta att förstå och innehålla ord som alla känner till, även de som inte är insatta i ämnet. Vi använde oss mest av frågor med svarsalternativ och bara två öppna frågor, detta för

att det blir jobbigt att läsa många sådana svar. Vi hade några frågor som hade svarsalternativ med graderad inställning och vi ville undvika den så kallade centraltendensen, som enligt Runa Patel och Bo Davidson innebär att vi människor gärna svarar i mitten av skalan, det alternativ som är neutralt. För att slippa den effekten utformade vi ett ojämnt antal svarsalternativ. Vi valde att ha ganska många bakgrundsfrågor eftersom vi ville se om det fanns en skillnad mellan män och kvinnor, olika åldersgrupper med mera.

VI HAR KONTAKTAT radio-, tv- och tidningsjournalister på 146 redaktioner över hela Sverige. Vi gick in på redaktionernas hemsidor för att hitta e-postadresser till journalisterna, och skickade sedan iväg enkäten. Men vi tyckte inte att enkäten räckte. Vi ville även göra intervjuer för att ge fördjupad kunskap och ge ökad förståelse till resultaten. Vi har pratat med journalister, chefer och forskare, för att ge bredd åt magasinet och för att de kan belysa vår fråga på olika sätt och ge sina egna synpunkter. De är våra exempel för hur det kan se ut. Intervjuer skiljer sig mycket från enkäter som insamlingsmetod, och trots att vi förberett samma frågor blev alla intervjuer annorlunda sinsemellan. En intervju är trots allt ett möte mellan människor.

Ett parti som alla andra?

Hela 80 procent av journalisterna i den här undersökningen tycker att Sverigedemokraterna ska bevakas på samma sätt som alla andra partier. Samtidigt vill nästan hälften av journalisterna ha en särskild policy till hjälp i bevakningen av partiet.

Text: Linn Duvhammar

Vår enkät är själva basen för den här undersökningen. Den skickades ut till 2168 journalister över hela Sverige och vi ville få svar på hur de ställer sig inför bevakningen av Sverigedemokraterna. Är det ett parti som är mer svårbevakat än andra och behövs det en policy för hur man ska göra?

Chefredaktörerna vi har intervjuat har varit säkra på sin sak, SD ska bevakas likadant som de andra partierna. Det tycker även de journalister vi har intervjuat och svaren vi fått in från vår 17 frågor långa enkät tyder på samma inställning. Idealet är tydligt, SD ska behandlas likvärdigt med andra partier, men journalisternas enkätsvar visar på en problematik i sammanhanget. Drygt hälften tycker att Sverigedemokraterna är svårare att bevaka än andra partier.

TROTS ATT SÅ MÅNGA ändå anser att SD-bevakningen är mer eller mindre problematisk har de flesta ingen policy att arbeta utifrån när det gäller partiet. Drygt hälften, 55 procent, svarade att de inte använder sig av någon policy

på sin arbetsplats. En fjärdedel av journalisterna har en policy för Sverigedemokraterna på redaktionen och, lite förvånande, är det en femtedel som svarar att de inte vet om de har en policy eller inte (se bilaga för fler tabeller som inte finns med i den här texten).

De flesta journalister arbetar alltså inte utifrån en policy för Sverigedemokraterna men vår undersökning har visat att nästan varannan journalist faktiskt tycker att det behövs.

ÄVEN OM EN HEL del av de svarande journalisterna vill ha en policy för SD-bevakningen var det överväldigande många (79 procent) som samtidigt tycker att SD ska behandlas som vilket parti som helst i samma storlek. Utifrån intervjuerna har vi fått reda på att diskussionen på redaktionerna har sett olika ut under SD:s framväxt, vissa har i tron att de kan tysta partiet vägrat ge dem uppmärksamhet. Resultatet från vår enkät visar att den inställningen nästan är utdöd.

De 21 procent som vill att Sverigedemokraterna ska beva

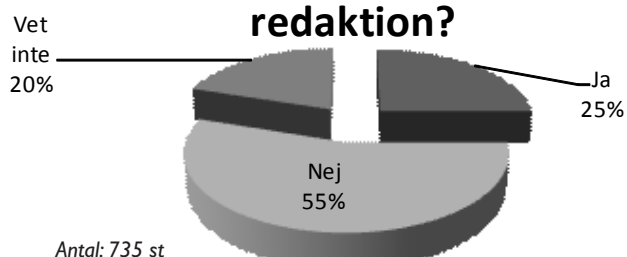
kas på något annat sätt än andra partier i samma storlek fick skriva fritt några rader och förklara på vilket sätt ansåg de att SD skulle bevakas annorlunda. Många tog också tillfället i akt till att skriva varför de tyckte partiet skulle bevakas annorlunda. De vanligaste anledningarna var ungefär: "För att man behöver vara mer vaksam vid bevakning av ett främlingsfientligt parti/ett parti med odemokratiska drag", "De ska bevakas med större eftertanke/mer kritiskt/vaksammare" och "För att de har en bakgrund inom den rasistiska rörelsen".

I KOMMUNER SOM HAR SD-mandat i kommunfullmäktige är andelen journalister med policy på sin redaktion betydligt högre. Hela 60 procent av de journalister

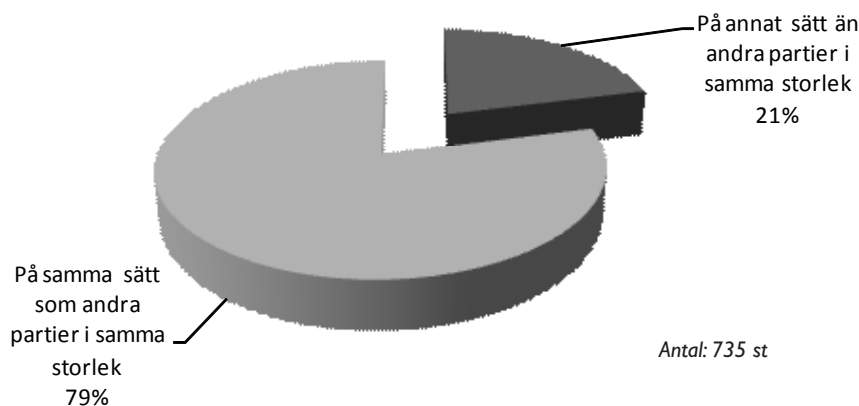
Av de andra chefredaktörerna vi intervjuat var det ingen som tyckte att bevakningen av SD krävde en särskild policy. Det är det många journalister som inte håller med om, nära hälften av journalisterna i undersökningen anser ju att en policy behövs. I den grupp med journalister som har en policy för SD tycker nästan 80 procent att det behövs och av de som idag *inte* har en policy vill en fjärdedel ha en.

STÖRSTA DELEN AV DE som medverkat i vår undersökning arbetar på landsortpress. Där finns också de flesta redaktioner med policys att hitta, totalt sett. Delar man upp arbetsplatserna i tre grupper ser resultaten annorlunda ut. På public service- företagen, Sveriges Radio (SR) och Sveriges Television (SVT), är förekomsten av policys vanligare än hos

Finns det en särskild policy för hur ni ska bevaka SD på din redaktion?

Hur tycker du att SD ska bevakas?

som är verksamma i sådana kommuner arbetar utifrån en policy. Ett resultat som verkar helt rimligt då en policy för något man nästan aldrig kommer i kontakt med känns överflödigt.

AV DE INTERVJUER som vi har gjort med journalister och chefredaktörer var det endast Göteborgs-Posten och Upsala Nya Tidning som har en särskild policy vad gäller SD-bevakningen. GP:s är i form av frågor och svar, exempelvis: Är det inte bättre att tysta ner eller nonchalera deras obehagliga åsikter? Följt av ett svar där GP:s ståndpunkt i frågan framförs, i det här fallet är svaret nej, partiet ska behandlas journalistiskt som alla andra. GP:s chefredaktör Jonathan Falck är noga med att understryka att Sverigedemokraterna ska behandlas som andra partier, dock är SD det enda parti de har en policy för.

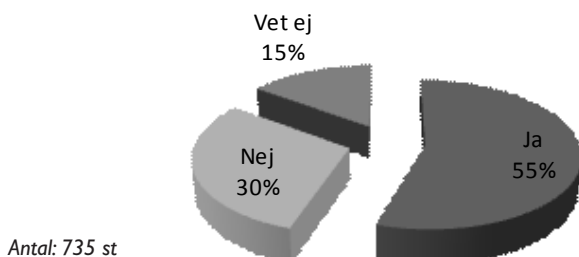
både TV4 och tidningarna. 37 procent av journalisterna som jobbar inom public service- sfären har en särskild policy för SD, 27 procent hos TV4 och 17 procent på tidningsredaktionerna. Kvällspressen och storstadsmorgontidningarna drar ner statistiken för tidningsgruppen.

De allra flesta journalisterna i vår undersökning arbetar med lokalnyheter, det är förmodligen också de som oftast kommer i kontakt med Sverigedemokraterna eftersom politisk bevakning ingår i deras uppgifter. Om vi bara ser på statistiken för lokalreportrarna visar den att en fjärdedel har policys för SD på sina redaktioner. Det stämmer alltså nästan exakt med resultatet för vad alla undersökningens journalister har svarat förutom att fler har svarat nej än vet ej.

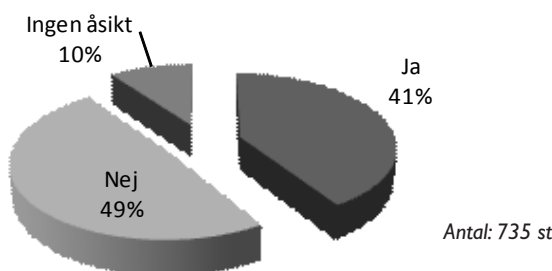
EN AV DE FRÅGOR VI ville få besvarade med enkäten var ifall de som hade en policy hade haft möjlighet att påverka utformningen av den. Svaret från de flesta blev nej, lite drygt

Upplever du att SD är svårare att bevaka än andra partier?

Tycker du att det behövs en särskild policy för SD?

hälften hade inte haft någon delaktighet i policyns utformning. Inte heller verkade de så nöjda med den. 52 procent hade inte ens en åsikt i frågan *Hur nöjd är du med policyn?* En tredjedel av de med policy på redaktionen valde det näst mest positiva svarsalternativet, ganska nöjd. I undersökningen var antalet kvinnor och män som svarade ungefär lika många, det var något fler män. Kvinnorna visade sig vara mer positivt inställda till förekomsten av policy för SD. Hälften av kvinnorna och en tredjedel av männen tyckte att en policy för SD behövdes. Det visade sig att åldern inte påverkade svaren nämnvärt, äldre och yngre har svarat nästan identiskt på frågan om de vill ha policy för SD. Förutom i den näst yngs-

Nära hälften av journalisterna i undersökningen anser ju att en policy behövs.

ta åldersgruppen, 25-33, som var den enda där det var fler som var positiva till policy än som var negativa.

Till hösten är det riksdagsval igen. Många opinionsundersökningar har visat lovande siffror för SD. Siffror som skulle släppa in dem i riksdagen. I enkäten frågade vi även journalisterna om de kommer bevaka SD mer inför det här valet än de gjorde inför valet 2006. De flesta kunde inte svara på det men det var åtminstone fler journalister som svarade ja än

nej. En dryg tredjedel uppgav att de skulle bevaka SD mer det här året än 2006 och 11 procent skulle inte göra det. Det fanns inga tydliga skillnader i svaren från journalister som vet att de kommer bevaka valet och de som inte ska det, de olika grupperna hade ungefär samma inställning

Skåne visar vägen för bevakningen

I SD-täta Skåne är mentaliteten den samma som i resten av landet, Sverigedemokraterna ska bevakas på samma sätt som andra partier. Däremot är förekomsten av policys på redaktionerna vanligare.

Text: Linn Duvhammar Foto: Sten Porse

Sverigedemokraterna har sitt starkaste fäste i södra Sverige, där finns största delen av deras kommunala mandat. Det borde innebära att journalisterna som jobbar i regionen oftare än andra stöter på Sverigedemokraterna i sitt vardagliga jobb. Partiet är där en självklar del på den politiska scenen, som Sydsvenskans chefredaktör Daniel Sandström uttryckte det. SD har varit på den scenen ett bra tag och redaktionerna i Skåne har en vana att bevaka dem.

JOURNALISTERNA I undersökningen svarade att de tycker SD ska bevakas på samma sätt som andra partier i samma storlek, hela 79 procent svarade så. Om man enbart tittat på statistiken för Skåne ser det likadant ut, exakt likadant faktiskt. Modellen att bevaka SD som vilket parti som helst har sitt ursprung i Skåne och spred sig därifrån till redaktioner i övriga landet, det tror i alla fall

medieprofessorn Kent Asp. Till att börja med var inställningen till lika behandling inte alls självklar.

– Skåne har haft problematiken längre. De har insett att ingen av strategierna att antingen tysta dem eller bara skriva ner dem fungerar.

IVÅR ENKÄTUNDERSÖKNING kan man utläsa att journalister med Skåne som bevakningsområde anser att Sverigedemokraterna är svårare att bevaka än andra partier. 63 procent av Skånejournalisterna tycker det, jämfört med lite drygt hälften av journalisterna totalt sett. Nästan 40 procent av journalisterna i Skåne uppger att de har en policy för hur SD ska bevakas på sin redaktion, jämförelsevis var det 25 procent av journalisterna i hela undersökningen. På frågan om det behövs en särskild policy för Sverigedemokraterna har Skånejournalisterna svarat likadant som Sverige i stort, ungefär 40 procent tycker att en policy

Den typiske journalisten.

Det är inte bara en viss sorts journalister som svarat på vår enkät. Genomsnittspersonen som medverkade i vår undersökning har visat sig vara den typiske svenska journalisten.

Text & illustration: Linn Duvhammar

Monika Djerf-Pierre har skrivit om vem den svenske journalisten är i ett kapitel i boken *Den svenska journalistkåren*. De svenska journalisterna består till största delen av personer som är födda i stad eller större tätort, de flesta jobbar inom dagspress eller på Sveriges Radio och där jobbar de flesta som allmänreportrar och bevakar politik och samhälle. Det är lika många kvinnor som män i yrkeskåren och de allra flesta har journalistutbildning. De djupt rotade journalistiska idealen om objektivitet och neutralitet lyser igenom i svaren. De allra flesta vill att Sverigedemokraterna ska behandlas som andra partier i den politiska bevakningen och rapporteringen.

I vår undersökning medverkade 56 procent män och 44 procent kvinnor. 82 procent av de har journalistutbildning och nästan hälften arbetar på landsortspress. De allra flesta var i åldersgrupperna 25-33 och 34-42 och miljöpartiet var det parti som flest skulle ha röstat på om det var val idag. Två tredjedelar jobbar med lokalnyheter på sin arbetsplats och 64 procent kommer till hösten att bevaka riksdagsvalet, vilket innebär att de med största säkerhet kommer komma i kontakt med Sverigedemokraterna. Mer än hälften av journalisterna har SD-mandat i den kommun de är verksamma.

”Främlingsfientlighet kräver annorlunda behandling”

I enkäten som vi skickade ut fanns det en öppen fråga – om den som svarade tyckte att Sverigedemokraterna ska behandlas på ett annorlunda sätt än partier i samma storlek fick de motivera annorlunda hur. Många motiverade även varför de anser att partiet ska bevakas på ett annat sätt än andra.

Text: Nina Brisman

När vi läste igenom vad alla hade skrivit delade vi in svaren i 14 svarsgrupper. Två av grupperna var signifikant större än de andra. Det vanligaste svaret var ”man behöver vara mer vaksam vid bevakning av ett främlingsfientligt parti/ett parti med odemokratiska drag”. Det var 38 personer av de 129 personer som tyckte att Sverigedemokraterna ska bevakas på ett annorlunda sätt än partier i samma storlek som svarade det.

DEN ANDRA STORA svarsgruppen var ”de ska bevakas med större eftertanke/mer kritiskt/vaksammare”, det svarade 22 personer. Anledningarna till att partiet kräver mer eftertanke kan vara att ”de representerar extrema åsikter”, ”de är väldigt populistiska och har inte samma syn på demokrati som andra partier” och ”dels för att de är inte ett regeringsparti, dels för deras negativa inställning till invandring”. De här två grupperna

liknar varandra ganska mycket, med den skillnaden att den första gruppen motiverar sitt svar på samma sätt och i den andra gruppen finns det fler anledningar. Vissa motiverar inte varför man bör vara mer vaksam, men hos andra man kan ana att det är SD: s syn på invandrare som är anledningen. Då kan vi se att det är just främlingsfientligheten som är det som mest särskiljer partiet från andra, när det gäller bevakningen.

ANDRA MOTIVERINGAR till att SD ska bevakas annorlunda kan vara att man jobbar inom Public Service och då ”finns ett uttalat uppdrag att ta ställning mot främlingsfientlighet och att främja demokratin”. Detta talade även Nina Glans från SR Göteborg om när vi träffade henne. Några tycker också att SD ska tystas och inte få uppmärksamhet, men gruppen är liten. Det är väl så medier har insett att det kanske inte går att tiga ihjäl

ett parti. En del tycker också att det behövs mer kunskap om partiet och att man behöver ha en diskussion på redaktionen så fort SD är med. Att det förs redaktionella diskussioner är något som vi hört exempel på vid många intervjuer också.

EN PERSON SOM svarade på enkäten och som tyckte att SD ska bevakas annorlunda hade en motivering som skilde sig radikalt från alla andra svar. ”SD driver en oerhört viktig och hittills tabubelagd fråga som genomsyrar hela samhället, på ett eller annat sätt. Därför förtjänar SD mer uppmärksamhet – och då menar jag inte avslöjanden om förtroendevalda som är rasister eller skattefiffare” löd deras svar.

Två av de som svarade på enkäten kryssade också i att om det var riksdagsval idag skulle de röstat på SD.

Svar på frågan: Varför och Hur SD ska behandlas annorlunda

För att man behöver vara mer vaksam vid bevakning av ett främlingsfientligt parti/ett parti med odemokratiska drag (38 personer)

De ska bevakas med större eftertanke/mer kritiskt (22 personer)

Annan anledning (13 personer)

För att de har en bakgrund inom den rasistiska rörelsen (8 personer)

De ska i grunden bevakas på samma sätt som alla andra partier men med större vaksamhet när man bevakar/granskar deras invandringspolitik (4 personer)

Det krävs extra granskning av faktauppgifter (4 personer)

SD behöver granskas i andra frågor än invandrarfrågor, så är det inte idag (3 personer)

De ska aldrig få stå oemotsagda (2 personer)

Hos Public Service finns ett uttalat uppdrag att ta ställning mot främlingsfientlighet och att främja demokratin (2 personer)

SD ska granskas hårdare för att det är ett nytt parti och väljarna måste veta vad partiet står för (2 personer)

SD bör inte få någon uppmärksamhet, de bör tystas (1 person)

Policy- särbehandling eller demokratiskt försvarbart?

Sverigedemokraterna skapar konflikt hos journalisterna, yrkesidealet ställs mot egenintresset. De flesta vill bevaka lika men många tycker det är svårt. Medieprofessorn Kent Asp tror det skett en förändring i journalisternas inställning men tycker att policys för SD verkar onödigt.

Text: Linn Duvhammar Foto: Sara Holmberg

Nästan ingen av de chefredaktörer vi pratat med tyckte att en policy för SD behövdes men 41 procent av journalisterna ville ha en. Har cheferna möjligtvis lyssnat för dåligt på sina anställda? Det verkar ju som att det finns ett behov, eller i alla fall ett önskemål, från journalisternas sida att redaktionen ska ha en policy. En fjärdedel av de som inte har en policy för SD idag vill ha en.

Den tyska statsvetaren och socionomen Elisabeth Noelle-Neumann skriver om tystnadsspiraler i sin bok *The spiral of silence*. Teorin går ut på att människor drar sig för att uttrycka åsikter som de tror är i minoritet. Rädslan för isolering gör att vi hellre sällar oss till de åsikter som uppfattas som dominerande vilket i sin tur leder till att ingen vågar uttrycka andra åsikter. Det har bildats en tyst opinion. Kanske har det blivit just så på redaktionerna. Ingen vill uttrycka sin önskan om en policy högt eftersom den åsikten inte har stöd hos cheferna, när ingen annan gör det gör inte du det

heller. Av de journalister som har en policy tycker över hälften att de inte har haft någon möjlighet att påverka utformningen av den, det speglar av sig i svaret på frågan efter. De allra flesta hade ingen åsikt alls, den näst största svarsgruppen är bara ganska nöjda med policyn. Förmodligen hade policyn fått ett bättre betyg om den utformats i samarbete med de som ska använda den. Thomas Andersson Odén skriver dock i sin avhandling att om ledningen utformar policyn och har medarbetarnas förtroende kan policyn ändå påverka journalistiken i den riktning ledningen önskar.

DET HAR INTE GJORTS några undersökningar av det här slaget tidigare, i alla fall inte som vi har hittat. Därför är det svårt att veta om våra resultat tyder på förändringar åt något håll. Vi frågade en som borde ha någorlunda koll på hur inställningen på redaktionerna varit tidigare, medieprofessorn Kent Asp. Han blev väldigt förvånad över att så många som

80 procent säger sig vilja bevaka SD på samma sätt som andra partier och tror att det skett ett trendbrott.

– Jag tror att om man hade frågat detta för ett år sedan hade de inte svarat på samma sätt. Det har förts en debatt i massmedia om bevakningen av SD, olika forskare har sagt att det nog är bäst att bevaka SD som andra partier och Niklas Orrenius böcker har uppmärksamats och han säger ju också det. Det är intressant, ny kunskap som enligt mig är överraskande, säger Kent Asp.

NÄR STATSRETAREN Marie Demker intervjuades av DN den 19:e oktober 2009 pratade hon om de positiva effekter som partier kan få när de uppmärksammas i medier. Hon sa att det kan generera ett ökat antal röster om partiet förekommer i media, men inte för att det skrivs mycket om partiet, utan snarare för att väljarna börjar tänka på berört partis frågor. De allra flesta journalister håller inte med om SD:s åsikter och vill heller inte vara

den som gör att opinionsmätningarna skjuter i höjden. SOM-institutets undersökningar visar också att SD är det parti i Sverige som ogillas mest av befolkningen. Resultaten från vår enkät visar att det finns en problematik, en konflikt, mellan journalistiska ideal och svårigheten att rapportera om Sverigedemokraterna. Journalisterna vill bevaka Sverigedemokraterna på samma sätt som andra men samtidigt tycker de att det är svårt att bevaka partiet. Många har ju svarat i enkäten att de anser SD vara ett parti med odemokratiska eller rasistiska drag. Vi vet inte exakta anledningar till varför journalister tycker SD är svårare att bevaka än andra partier men förmodligen hänger det ihop med ovan nämnda anledningar, SD är ett ogillat parti med extrema åsikter som journalisterna är rädda att sprida. Det finns även ett annat problem som kan uppstå i samband med SD-rapportering, även om det för de flesta enbart verkar vara ett teoretiskt problem. Det hänger ihop med vad Jan Andersson skriver om i sin avhandling *Yttrandefrihetens dilemman*. SD är ett parti med hård invandringspolitik och som inte hymlar med sina åsikter om muslimer, det kan leda till att vissa publiceringar av deras yttranden kan vara hets mot folkgrupp. Kanske är det ett hinder och ett orosmoment i journalisternas arbete?

I JOURNALISTIKENS etiska problem tar författarna upp att journalister säger sig spegla verkligheten, men nyheterna skapas och formas till viss del inom journalistiken i en process styrd av olika villkor. Till exempel kan företagets, organisationens eller den enskilda journalistens egenintresse styra vad som uppmärksammas i medier. Det resulterar som sagt i en konflikt mellan vad journalisten vill

**Kan man då
ha en policy
för ett visst
parti och inte
för andra?**

som journalist och som person. Är det demokratiskt försvarbart att vilja bevaka alla partier på samma sätt men ändå ha en särskild policy för ett av dem? Hur kan samma journalist vilja båda sakerna? Å ena sidan kan policy för ett särskilt parti låta odemokratiskt men å andra sidan kan det vara så att många känner att de inte klarar av att vara objektiva när det gäller Sverigedemokraterna. Att journalisten vill uppfylla sina yrkesideal är kanske själva anledningen till varför de vill ha en policy. Vi misstänker att

många policys enbart verkar som en påminnelse om att SD förtjänar lika behandling, ungefär som den policy GP har. Journalisters uppdrag är, som bland annat Jan Andersson skriver, att ge medborgarna tillräckligt med information så att de kan göra genomtänkta demokratiska val. Kanske vill journalisterna ha en policy just för att den underlättar det journalistiska uppdraget, utan att för den skull bidra till en orättvis rapportering. Då kan det vara demokratiskt försvarbart. I alla fall så länge policyn inte leder till annorlunda behandling utan tvärtom till lika behandling. En policy är då bara ett papper med ståndpunkter att arbeta utifrån när det gäller ett parti som över hälften av journalistkåren tycker är besvärligt att bevaka.

I THOMAS ANDERSSON Odéns avhandling om redaktionella policys står det en del om journalisters beroende av olika slag. Även om journalister på olika sätt kan frigöra sig från beroendet gentemot ägare, politisk ideologi eller källor, framförallt de med mycket nyhetsmakt, även kallat etablissemangen, är de alltid beroende av sig själva och sina erfarenheter.

Då är det kanske inte så konstigt att de vill ha policy för hur de ska förhålla sig till dem, för att underlätta bevakning och minska ansvaret för den enskilda journalisten och istället lägga

Professor Kent Asp

över det på ledningen. Det kanske verkar lite konstigt att journalister inte kan ta dessa beslut själva, men enligt vår undersökning så tycker ändå de flesta att det är svårare att bevaka SD än andra partier och den åsikten borde väl tas på allvar. Kent Asp tycker däremot inte att det finns ett behov en särskild policy för Sverigedemokraterna.

– Jag tycker att det är onödigt att ha en policy, det behövs inte. De journalistiska verktygen som alla journalister jobbar efter räcker för att skriva om dem och granska dem, säger han.

EN FJÄRDEDEL AV journalisterna uppger att de inte vet om redaktionen

de jobbar på har en policy vad gäller SD eller inte. Det är uppseendeväckande många. Förmodligen är de som inte vet journalister som inte kommer i kontakt med SD i sin vardagliga arbetssituation. Vi ville ha så många svar som möjligt men alla journalister som medverkade jobbar inte på en avdelning som bevakar politik och är därför förmodligen mindre insatta i vad som gäller där.

En policy kan även definieras lite olika, kanske har vissa ett slags muntligt avtal för vad som gäller som alla känner till. Räknas det då som policy? Vi vet inte om de som svarat ja på frågan om de har en policy för SD har en skriftlig eller muntlig policy men vi

antar att de som svarat att de har en policy har en skriftlig sådan. Exempelvis SVT och SR har tydliga regelverk att följa när det gäller opartiskhet och tolkar kanske *det* som en policy som också beträffar SD. Men i undersökningen frågade vi om en det fanns en *särskild* policy för SD och det skulle förvåna oss om det har misstolkats av många.

PUBLIC SERVICE ÄR en verksamhet som i större utsträckning än de andra i undersökningen har en policy för Sverigedemokraterna. De har alltid haft tydliga mål och riktlinjer för sitt arbete. Alla ska synas, komma till tals och uppmärksammas. Det står även

i deras sändningstillstånd att de ska värna om demokratin och allas lika värde. Förmodligen är det därför så många av deras redaktioner har policy för Sverigedemokraterna. SD:s åsikter i samband med deras storlek är ovant för oss och det är nog en anledning till varför redaktioner utformar en policy, ett dokument om hur de ska förhålla sig till detta parti och deras extrema åsikter. Hur de ska göra

sätter de journalistiska idealen högre än män. Några av de ideal som enligt Jenny Wiik vuxit sig starkare med tiden är att granska, förklara och låta olika opinioner komma fram. Även neutralitet och objektivitet är starkt förankrade ideal hos journalisterna. Jenny Wiiks resultat strider lite mot vad vi kommit fram till. Om den totala objektiviteten är idealistisk, kan man då ha en policy för ett visst parti och

kan man antingen se det som att männen är mer benägna att följa de journalistiska idealen än kvinnorna, eller tvärtom. Kanske är det så att männen är säkrare i sin journalistroll än vad kvinnorna är.

Drygt en tredjedel har svarat att de kommer bevaka SD mer det här året än vid förra valet. Att de flesta inte kunde svara är inte så konstigt, alla är nog inte insatta i ledningens plane-

---

”Jag tycker att det är onödigt att ha en policy, det behövs inte. De journalistiska verktygen som alla journalister jobbar efter räcker för att skriva om dem och granska dem”

---

med SD har dock förändrats över tid. Tidigare hade SR en policy som sa att när Sverigedemokraterna skulle vara med i ett inlägg skulle de presenteras som ”...det främlingsfientliga partiet Sverigedemokraterna”. Den regeln finns inte längre.

Jenny Wiik skriver i sin avhandling, *Journalism in transition*, att kvinnor

inte för andra? Å andra sidan kan det som sagt kunna vara så att enskilda journalister inte känner att de klarar av att vara objektiva när det kommer till SD och att de därför vill ha en policy för hur de ska göra.

Våra resultat pekar på att män är mer negativa till policy än kvinnor. Beroende på hur man ser på att en policy

ring och resurser och på många redaktioner finns det kanske inte en färdig plan för hur bevakningen kommer att se ut närmare valet.

Den ökade bevakningen kan uppfattas som ett tecken på att redaktionerna landet över nu inser att SD på allvar är med i matchen om de svenska valjarna.

Fram med åsikterna!

Det har varit mycket debatt kring Sverigedemokraterna och deras exponering i medier. Får de för mycket uppmärksamhet? Ska medierna ge plats åt deras reklam? Många är rädda att publiciteten kommer leda till att de växer sig ännu större. Det kanske de gör, för ett tag. Men att inte låta dem komma till tals eller förvägra dem reklamplats betyder inte att deras åsikter försvinner. Att tysta dem gör inte att partiet försvinner. Förmodligen tvärtom, de samlar sympatier för att de blivit orättvist behandlade. Ur ett demokratiskt synsätt blir de ju just det, orättvist behandlade. Alla ska få komma till tals. "Jag kanske ogillar din åsikt men jag försvaret med näbbar och klor din rätt att uttala den", som Voltaire uttryckte sig.

FÖR SAMHÄLLET ÄR det dock inte helt oproblemiskt att låta främlingsfientliga åsikter få utrymme i massmedierna. Finns deras åsikter där på debattsidorna är risken större och större för varje publicering att fler människor läser texterna och börjar hålla med om vad som står i dem. Men ska det hindra tidningar från att publicera nyheter eller bevakning kring Sverigedemokraterna? I demokratins namn, nej. Det finns ett fenomen som kallas agenda setting. De ämnen som figurerar mycket i medier blir de ämnen som vi som läser, lyssnar eller tittar på medierna uppfattar som viktigast och därmed tycker är viktigast. Det blir på något sätt de ämnen vi måste skaffa oss åsikter om.

Ska vi hålla med, tycka tvärtom eller inte tycka alls? Det har vi frihet att välja själva.

NÄR DET SKRIVS mycket om Sverigedemokraterna pratar vi alltså mycket om Sverigedemokraterna och det borde ju bara vara bra. Vi ska inte underskatta våra landsmäns förnuft. Kommer Sverigedemokraterna och deras främlingsfientliga åsikter upp till diskussion i lunchrum landet över måste vi ändå hoppas på att det leder till ett minskat stöd för deras parti. Att partiet granskas av medier är ju bara till deras egen nackdel och att de själva får uttala sig om sin politik likaså. Efter en ganska kort stunds diskuterande borde alla deras argument vara krossade, i de allra flesta lunchrum.

MEDIERNAS UPPGIFT kan inte vara att skydda befolkningen från vissa delar av verkligheten, så liten tilltro till vår intelligens är sorgligt att ha. De ska istället belysa alla åsikter och delar av samhället för att människorna sen ska kunna skapa sig egna uppfattningar och förhoppningsvis kloka åsikter.

Man kan inte bestämma vad folk ska tycka men man kan i alla fall hoppas på att de åsikter som baseras på medierapportering växer fram på en djup och bred grund. För även om vi ogillar åsikterna måste de fram.

Text: Sara Holmberg
Foto: Linn Duvhammar

Den nationella undersökningen Demokratibarometern 2002 visar att medierna för de allra flesta är den viktigaste källan till information om politik. Det är medierna som påverkar vilka ämnen vi pratar om och vilka frågor som vi tycker är viktiga. Man brukar tala om massmedia som den tredje statsmakten.

Jesper Strömbäck är professor i medie- och kommunikationsvetenskap vid Mittuniversitetet i Sundsvall. Han ger oss svar på hur medierna påverkar vem vi röstar på, vilka skyldigheter medierna har och om bevakningen av Sverigedemokraterna.

Den tredje statsmakten

Vilken skyldighet har medier att rapportera om alla partier?

Man kan inte bevaka alla partier exakt lika mycket utan man måste ha kriterier för när olika partier har ett nyhetsvärde. De kriterier som man ofta utgår från är om partiet sitter på nationell, regional eller lokal nivå. Och om partiet har någon makt eller inflytande. När chefredaktörer har ringt mig och frågat hur man ska rapportera kring Sverigedemokraterna har jag svarat att man bör ställa sig frågan vilken uppmärksamhet ett parti förtjänar som inte har någon makt eller något inflytande. Och utifrån det så tycker jag att Sverigedemokraterna förtjänar ungefär samma uppmärksamhet som Feministiskt initiativ eller Piratpartiet. Det vill säga inte så mycket alls. Inte när det gäller den nationella nivån. Sen kan det ju vara annorlunda i en kommun där Sverigedemokraterna sitter i fullmäktige, då förtjänar de ju uppmärksamhet där.

För partier som ligger väldigt nära fyraprocentspärren är ofta både positiv och negativ publicitet gynnsamt

Är det okej att ha en policy för hur man ska bevaka ett enskilt parti?

Nej jag tycker nog inte det, man bör istället ha vissa principer som man applicerar oavsett vilket parti. Alla partier kan säga vansinnigheter och visst är sannolikheten att Sverigedemokraterna gör det större. Men man ska ändå i grund och botten hålla sig till ett antal principer som man använder sig av oberoende om man gillar eller ogillar partiet i fråga.

Gynnas Sverigedemokraterna av all publicitet?

Det tror jag, men nästan all forskning som finns rör de etablerade partierna. Jag tror att det kan vara olika mekanismer som spelar in när det gäller de etablerade partierna och när det gäller missnöjespartier som Sverigedemokraterna är och som Ny Demokrati var. Vad som räknas som positiv eller negativ uppmärksamhet skiljer sig beroende på partiets karaktär. För partier som ligger

väldigt nära fyraprocentspärren är ofta både positiv och negativ publicitet gynnsamt. Så Sverigedemokraterna gynnas av all publicitet.

Tycker du att SD har fått oproportionerligt mycket publicitet?

Jag tycker att framförallt under hösten så fick de en uppmärksamhet som överstiger vad som var befogat.

Varför tror du att de fick det?

Medierna söker spännande berättelser som kan fånga människors uppmärksamhet. All denna rapportering kring Sverigedemokraterna, "Kommer de att komma in?", "Hur kommer det att påverka regeringsbildningen?". Det är en historia som omgärdades av konflikter och medierna älskar nyheter som har ett starkt inslag av konflikter. Det ligger på något sätt i journalistikens DNA att finns det en konflikt så är det en nyhet.

Hotar SD demokratin?

Nej det tycker jag inte. Det är ganska få saker som hotar demokratin. Jag kan inte se något i Sverige som hotar demokratin men där emot kan det finnas något som kan göra den svagare. Men det är en annan sak och då kommer man in på frågan om vad som avgör en demokratis kvalitet. Det finns en mängd demokratiuppfattningar där man inte kan säga att den ena är bättre än den andra eftersom det är olika demokratimodeller. Så hur mycket jag än ogillar Sverigedemokraterna och en politik som går ut på mindre tolerans mot olika grupper av människor så tror jag inte att det påverkar demokratin som sådan.

Man kan vara kritisk mot att medierna har rapporterat så mycket kring Sverigedemokratern

Har medier någon skyldighet att bevara kvalitén på demokratin?

Ingen juridisk, en moralisk skyldighet tycker jag att de har. Men den moraliska skyldigheten går framförallt ut på att tillhandahålla sådan information som människor behöver för att fritt och självständigt kunna ta ställning i

formationen kan inte medierna lastas för. Man kan vara kritisk mot att medierna har rapporterat så mycket kring Sverigedemokraterna när de inte har någon makt. Men om de nu sitter i ett kommunfullmäktige och lägger fram en motion där så är det inte fel av media att rapportera kring det på samma sätt som man rapportera när ett annat parti lägger fram en motion.

Vad har medier för roll i opinionsbildningsprocessen?

En väldigt stor. Inte minst mediernas rapportering kring opinionsmätningarna och kapplöpningen, vem vinner vem förlorar? Det riskerar att påverka människor direkt genom så kallade banwagon-effekten som innebär att människor söker sig till de partier som framstår som vinnare. Men det kan även få en motsatt effekt, om man rapporterar mycket negativt om ett parti så väljer människor att rösta på ett annat parti. Det påverkar även stämningen internt i partierna. Blir det en massa rapporteringar att nu går det dåligt för till exempel Centerpartiet, då är det klart att det gör det jobbigare för Centerpartiet att mobilisera sina anhängare och sympatisörer. Och omvänt så blir det lättare för de partier som medierna rapportera mer positivt kring.

Om opinionsmätningarna när vi närmar oss valet visar att Sverigedemokraterna ligger kring fyra procent så tror jag att de kommer in. Men om opinionsundersökningarna visar att de faller tillbaka så att de ligger runt tre procent då tror jag inte att de kommer in.

Fokusen på att det är en tävling ökar sannolikheten att medierna påverkar verkligheten

Tycker du att medierna ger oss tillräcklig information för att kunna rösta?

Nej jag tycker att medierna ger fel slags information. Det är för lite granskande journalistik till att börja med. Där de verkligen går igenom om partierna har levt upp till sina vallöften. Jag tycker att det är för mycket fokus på det politiska spelet och för lite fokus på sakfrågor.

Det är till exempel för mycket fokus på opinionsundersökningar och också för mycket spekulationer. Rapporteringen borde handla om vad som har hänt och inte som så ofta om vad som kan hända. Man borde fokusera på vad politiker faktiskt har sagt.

Vad är problemet med att man skildrar politiken som en tävling?

Fokusen på att det är en tävling ökar sannolikheten att medierna påverkar verkligheten snarare än speglar verkligheten. Att det bidrar till olika självförverkliga spiraler, både positiva och negativa. Det andra är att det tränger ut information om politikens sakinnehåll. Om människor ska kunna rösta genomtänkt på valdagen bör de i första hand veta vad partierna tycker om olika frågor, vad de har gjort i olika frågor och hur de som har makten har skött sig. En hel del amerikansk forskning har kommit fram till att gestaltningen av politik som sport och spel ökar den politiska misstron.

Skulle Sverigedemokraterna gynnas av en politisk misstro?

Ja absolut. Sverigedemokraterna är ett utpräglat missnöjesparti och sådana partier gynnas av en politiks misstro.

Bör man som lyssnare/tittare/läsare tänka på något när det gäller mediernas rapportering kring partier och politik?

Som medborgare bör man konsumera nyheter, man bör se till att försöka hålla sig informerad och ta del av den journalistik som finns. Men det handlar om att inte nöja sig med det och ta för givet att allt som står i tidningarna eller som sägs i tv är sant eller mest relevant utan att faktiskt konsumera nyhetsjournalistiken med en viss grad av distans, inte misstro men en viss grad av distans. Och gärna komplettera det och gå in på partiernas hemsidor, läsa valmanifest och söka information på annat håll. För oavsett hur bra medierna är så är mediernas format begränsade. De kan inte ta med allt, de måste göra ett urval. Och det urvalet kan påverka den bilden vi får. Men man kan inte kritisera medierna för att inte informera om allt, ett visst ansvar ligger hos oss själva som medborgare att söka upp den information som inte får plats i medierna.

Lika behandling viktigast

Text: Nina Brisman, Linn Duvhammar, Sara Holmberg

Lena Mellin, Per Nygren och Hanna Grahn Strömbom har alla erfarenhet av att bevaka Sverigedemokraterna. De är journalister på tre olika tidningar, men deras åsikter stämmer ganska bra överens.

Lena Mellin är samhällsjournalist på Aftonbladet. Hon tycker att det är viktigt att inte betona SD:s inflytande, eftersom det i praktiken är ganska litet.

– Men om de kommer in i riksdagen blir det självklart en annan sak, då måste de bevakas mer, säger hon.

Aftonbladet har ingen policy för hur de ska bevaka SD och Lena Mellin tycker inte heller att det finns ett behov för det.

– Jag tycker inte att man ska ha det för något. Alla sidor ska alltid komma till tals i artiklar ändå.

Foto: Mikael Gustavsen/Aftonbladet

Hanna Grahns Ström-

bom jobbar som journalist på Borås tidning. Där finns det inte heller någon särskild policy som gäller SD. Grundinställningen på tidningen är att bevaka SD som andra partier. Hanna Grahns Ström-bom tycker att det är bra.

– Sverigedemokraterna ska granskas som alla andra så länge de håller sig till de demokratiska spelreglerna.

Personligen har hon svårt att sympatisera med SD, därför är de i vissa avseenden svårare att bevaka. Hon beskriver partiet som en udda fågel i det svenska politiska landskapet, vilket innebär att artiklarna om SD delvis ser annorlunda ut.

– SD ligger utanför den blockpolitiken vi är vana vid och de agerar annorlunda. Deras organisation och planering har varit delvis dold och deras kopplingar till högerextremistiska rörelser ligger inte så långt bort.

Foto: Borås Tidning

Per Nygren jobbar som grävjournalist på Göteborgs-Posten, en tidning som faktiskt har en policy för hur SD ska bevakas. Han tycker dock inte att det behövs en policy och att partiet inte ska bevakas annorlunda än andra.

– Vi ska granska dem likadant som alla andra partier, eller snarare granska de övriga partierna lika hårt som SD.

Det är journalistiken som ska avgöra vad man ska skriva om, inte ett speciellt parti, tycker Per Nygren. Det viktigaste är att avgöra om en nyhet är journalistiskt intressant eller inte.

– Som journalist ska man inte moralisera, läsarna är inte dumma, de genomskådar om vi försöker fördöma.

Foto: Linn Duvhammar

Han skulle aldrig livesända med SD

Text och foto: Sara Holmberg

Roger Blomqvist, kommunreporter på P4 Göteborg, anser att Sverigedemokraterna är ett parti med rötterna i högerextrema rörelser. Trots det menar han att de ska bevakas som övriga partier och att människor inte ska skrivas på näsan.

På SR Göteborg har de ingen policy utan de har snarare gått ut med att Sverigedemokraterna ska behandlas som övriga partier. Däremot har de diskuterat bevakningen av Sverigedemokraterna på redaktionsmöten.

– Är det journalistiskt intressant så ska man inte tveka att rapportera om det. Jag märker att det finns en försiktighet, men jag är inte så rädd. De kan såklart utnyttja medierna men det finns större problem. Till exempel så kan ibland andra partier få oprofessionellt med publicitet. Det behövs större kritiskt granskande över lag.

Roger Blomqvist började bevaka Sverigedemokraterna 2006 när de kom in i kommunfullmäktige i Göteborg. Tidigare har han kommit i kontakt med Sverigedemokrater i samband med hans granskande av nynazistiska- och högerextrema rörelser. Problemet med att rapportera om Sverigedemokraterna är enligt Roger Blomqvist att de endast har en viktig fråga.

– Jag tycker att jag kan säga att SD bara pratar om det de kallar för massinvandring och assimilering. Det ligger och kokar bakom varje fråga.

Roger Blomqvist tror att en del på redaktionen kan dra sig för att rapportera om SD för att det är mer jobb med det.

– Det krävs större granskning. Vi är en liten redaktion som måste välja våra strider.

Inom Public Service borde det ställas krav på att alla är mer pålästa tycker Roger Blomqvist.

– SD kommer slängandes med felaktiga siffror ofta och då måste man vara observant och förberedd. Jag skulle aldrig välja att göra en direktsändning för då hinner jag inte korrigera dem.

Samtidigt tycker Roger Blomqvist att man inte alltid måste förklara för människor vad SD menar.

– Jag tycker att folk ska få tänka själva. Självklart är det viktigt att presentera en bakgrund och ge förståelse men det behövs inte alltid. Särskilt inte bara för att det är SD, människor kan dra sina slutsatser själva.

Tricket är en komplicerad journalistik

Text och foto: Linn Duvhammar

Journalister i Sverige tycker att Sverigedemokraterna är svårare att bevakas än andra partier. I Skåne har SD sitt starkaste fäste och har en självklar plats på den politiska scenen.

Sydsvenskans chefredaktör och ansvarige utgivare, Daniel Sandström, tror att partiets historia och föränderlighet är det som gör de svårbevakade.

– De förflyttar positioner och ömsar skinn, man vet inte riktigt var man har de. Men man måste komma ihåg att så gör ju alla partier idag, de jobbar hårt mot var de tror att opinionen finns.

DANIEL SANDSTRÖM luktar ner i termosen på det ovala, vita bordet. Jo, kaffet var nybryggt. Han fyller på med mjölk från en liten plastmugg täckt av

plastfolie. Sydsvenskan är den dominerande tidningen i sitt spridningsområde och Daniel Sandström har varit chefredaktör sedan 2008. I höst är det riksdagsval igen, ett val där SD har stora möjligheter att ta sig in i riksdagen. I alla fall om man tror på opinionsundersökningar. Daniel Sandström säger att han blev överraskad av SD:s framgångar i förra valet.

– Vi har lärt oss att bevaka SD, speci-

ellt de senaste fyra åren. Vi blev tagna på sängen 2006 och undrade hur detta kunde hända.

SYDSVENSKAN S JOURNALISTER använder sig inte av någon policy i sin SD-bevakning. Chefredaktören tror inte att en policy är mycket att hålla i handen, den kan aldrig ersätta samtal och diskussioner.

– Vi har ingen policy för SD eftersom

att vi inte har någon policy för hur vi bevakar andra partier, säger Daniel Sandström.

HAN VILL ATT SD:s alla sidor ska belysas, inte bara invandringspolitiken utan även kulturpolitik och utrikespolitik till exempel. Daniel Sandström tycker att Sydsvenskan är bra på att föra en komplicerad journalistik när det gäller SD, att dramatisera, skildra och gestalta. Mycket tack vare Sydsvenskans politiska reporter Niklas Orrenius som länge följt och rapporterat om Sverigedemokraterna. Däremot har han en lite tveksam inställning till hur riksmidierna och Stockholmsmedierna har skött rapporteringen.

– De är lite oklara på hur de vill göra med SD, Aftonbladet gav ett förvirrat intryck.

Han syftar på när Aftonbladet publicerade Jimmie Åkessons debattartikel där han beskrev muslimerna som det största hotet mot vårt samhälle. Aftonbladet valde att publicera texten trots att de inte vill ta in annonser från SD, de ägnade även flera sidor inne i tidningen åt att tydliggöra var de stod i frågan. Något som naturligtvis inte görs vid de flesta andra debattartiklar.

– Sydsvenskan skulle nog inte ha publicerat den artikeln, säger Da-

niel Sandström.

Vilka annonser de tar in från SD bedöms från fall till fall. Precis som med texterna

måste de hålla sig till de demokratiska värdegrunderna.

INTE SÅ LÅNGT IFRÅN det konferensrum i Sydsvenskan-skrapan där vi befinner oss har den situation som många i Sverige är rädda för redan inträffat. I Lena Sundströms reportagebok Världens lyckligaste folk framgår det att Dansk Folkeparti har styrt invandringspolitiken i Danmark i många år och för varje val har invandringsfrågan fått allt mer uppmärksamhet i alla medier, Dansk Folkeparti sätter agendan och de andra måste följa efter för att ha en chans att vinna röster. Daniel Sandström är orolig att samma mönster finns i Sverige.

– Jag är rädd att SD:s frågor blir mer centrala än andras, säger han.

EN AV MEDIERNAS viktigaste uppgifter är att informera befolkningen om olika partier så att de kan fatta välgrundade beslut i demokratiska val. Daniel Sandström tycker definitivt att det finns tillräckligt med information om SD i medierna idag. Han anser att SD ibland får lite väl mycket publicitet i förhållande till sin storlek och att överbevakningen har lett till

en sorts vedertagen sanning att Sverige har problem med invandringen.

– Publiciteten har lett till att invandringsfrågor har blivit avgörande, på det sättet har SD fått sätta agendan. Han jämför vad som hänt i Sverige med Danmarks situation, gränsen för vad som är ok att säga i det offentliga rummet höjs hela tiden och ett hetsande språkbruk har blivit allt mer legitimt även här. Daniel Sandström säger sig vara övertygad om att Sverigedemokraterna även söker tillfällen där de får dålig publicitet.

– De odlar martyrskapet väldigt hårt och söker sammanhang där de kan få fram att de är marginaliserade och förtryckta.

I JIMMIE ÅKESSONS öppna brev till Sveriges chefredaktörer skriver partiledaren att det är magstarkt att kalla SD för martyrer när de berättar om hur partimedlemmar har blivit misshandlade och utsatta för hot på grund av sina åsikter. Daniel Sandström beklagar hur situationen ser ut och påpekar att Sverigedemokraterna trots sin omdiskuterade historia inte är några nazister eller rasister utan de tillhör en annan typ av högerpopulistisk trend som finns ute i Europa.

– Sverigedemokrater representerar ändå ett demokratiskt valt parti och därmed är det sorgligt att de trakas-

En policy för rättvisa

Jonathan Falck, chefredaktör och ansvarig utgivare på Göteborgs-Posten, anser att Sverigedemokraterna ska bevakas på samma sätt som alla andra partier, tycke och smak får aldrig styra. Journalisterna ska vara noga förberedda och följa upp svaren, precis som i alla andra situationer. De anställda har en särskild SD-policy som stöd.

Text: Linn Duvhammar Foto: Sara Holmberg

– Man kan tycka hur illa som helst om SD men det ska inte påverka hur vi gör journalistik, de är en påtaglig politisk kraft och självklart ska vi bevaka dem, säger Jonathan Falck.

Han säger att om man vägrar uppmärksamma SD i medier ger man andra sanningsföreträdare, exempelvis olika sajter på nätet som kanske inte ägnar sig åt granskande och objektiv journalistik. Att inte bevaka SD i hopp om att de på så vis ska tystas är inte längre en särskilt vanlig strategi bland svenska medier. Jonathan Falck

tror inte det går att förtiga ett parti i dagens samhälle och nämner två anledningar till varför inte GP vill tysta Sverigedemokraterna.

– Dels så omyndigförklarar vi alla de som röstar på SD och dels kan våra läsare då säga att GP gav inte mig tillräckligt med information för att veta vad SD står för.

ATT INFORMERA medborgarna tillräckligt så att de kan fatta välgrundade beslut i demokratiska val ses som en av de viktigaste punkterna i det

journalistiska uppdraget. Det tycker Jonathan Falck att svenska medier lyckas ganska bra med, de tar valbevakning på allvar, men det är alltid nyhetsvärdet och allmänintresset som styr vad som kommer med i tidningen. Att ett parti växer och närmar sig fyraprocentsspärren i opinionsundersökningar skulle vara en nyhet oavsett vilket parti det handlade om. Jonathan Falck tror dock att extrema åsikter har ett stort allmänintresse.

– I Sverige har riksdagspartierna blivit allt mer lika varandra och då

sticker SD ut.

Endast 25 procent av journalisterna i vår undersökning har en särskild policy för SD-bevakning på sin redaktion. GP är en av dem. De utarbetade den till valet 2002 och förnyade den i oktober förra året. En sådan policy har de inte för något annat parti.

Jonathan Falck förklarar särbehandlingen med att SD relativt nyligen har vuxit sig starka och att det kan vara bra med riktlinjer för nya företeelser. – Vid nästa val behövs den nog inte längre.

GP ANVÄNDER SIG även av policys i andra sammanhang, till exempel vid katastrofer. Policyn brukar innehålla tips på saker att tänka på i sin rapportering och när man möter människor.

Jonathan Falck tycker medierna har varit ganska famlande i hur de ska bevaka Sverigedemokraterna.

– Policyn ska ses som en hjälp, ett stöd och ett diskussionsunderlag.

POLICYN FÖR SD är uppbyggd av tio frågor som är besvarade med några rader om GP:s ståndpunkter. Jonathan Falck tror inte att journalisterna använder sig av den i sitt dagliga arbete men tycker det är bra att ha på pränt var tidningen står, speciellt för vikarier eller nyanställda. Exempelvis står där att "det inte är mediernas uppgift att censurera existerande politiska ideologier" och "... rasism och främlingsfientlighet grundar sig på rädsla och okunnighet. Det motverkas genom öppen debatt och fakta. Och

det kan vi erbjuda."

I STORT SETT är policyn bara en påminnelse om att journalisterna ska behandla SD som andra partier. Den är framarbetad av ledningsgruppen men bygger på diskussioner med de politiska reportrarna.

Varannan journalist i vår undersökning tycker att SD är svårare att bevaka än andra partier och Jonathan Falck känner igen det hos journalisterna på GP.

– Det kan säkert finnas en outtalad inneboende rädsla att lyfta fram SD för mycket, att inte vara tillräckligt granskande. Det kan bli ett hinder i journalistiken.

”Att ha en policy är att göra det lätt för sig”

Text: Nina Brisman, Linn Duvhammar och Sara Holmberg

Två tv-chefer och en papperstidnings chefredaktör är överrens om att Sverigedemokraterna ska bevakas som alla andra partier. Men de kan samtidigt se vissa problem som kan uppstå i samband med partiet.

BO HÖGBOM ÄR CHEFREDAKTÖR på Ulricehamns Tidning och han tycker inte att det behövs en policy för hur man ska bevaka Sverigedemokraterna. Han tycker att man istället bör diskutera från fall till fall. Ska man ha en policy så ska det vara för hela valbevakningen, annars ingen alls.

– En policy förenklar tillvaron. Det är att göra det lätt för sig.

Han tycker även att Sverigedemokraterna ska behandlas som alla andra partier men tror att man undermedvetet

är mer kritisk till alla deras förslag.

– Det är svårt att hantera dem när man är negativ i grunden. Det kan vara ett problem, att man automatiskt blir mer kritisk.

Bo Högbom tycker inte att man ska låta bli att publicera Sverigedemokraternas åsikter i tidningen, då blir de bara martyrer. Men det finns trots allt ingen skyldighet från redaktionens sida att publicera något över huvud taget. Han tycker ändå att Sverigedemokraterna fått orimligt mycket publicitet.

Bo Högbom, chefredaktör på Ulricehamns Tidning.

Foto: Sara Holmberg

PÅ VÄSTNYTT'S REDAKTION i Göteborg basar Lena-Marie Nilsson. Hon tycker att det är självklart att de på SVT:s lokallnheter ska bevaka Sverigedemokraterna som de bevakar andra partier. Men hon tycker inte att de ska ges mer uppmärksamhet än vad de är berättigade till i jämförelse med sitt inflytande.

– Eftersom det är ett parti som knackar på dörren till riksdagen så ska de granskas. Dessutom är det ett parti som folk inte vet så mycket om.

Lena-Marie Nilsson tycker att de på Västnytt lyckats med att behandla Sverigedemokraterna som alla andra partier, men tror ändå att det kan finnas en viss osäkerhet bland journalister.

– Jag tror att det kan finnas en viss räddhågsenhet hos journalister, att man är rädd för att ge dem för mycket eler för lite plats.

Det finns ingen policy på Västnytt, för Lena-Maria Nilsson räcker det med yttrandefrihetsgrundlagen, Radio- och TV-lagen och SVT:s sändningstillstånd. Där finns bland annat regler om opartiskhet, men även att värna demokratiska värden

– Enda gången vi får vara partiska är när vi värnar om allas lika värde.

Det är mer regel än undantag att inslag som Västnytt har sänt där SD finns med har blivit anmälda till Granskningsnämnden, men inget har fällts. Lena-Marie Nilsson säger att de som anmäler tycker att Sverigedemokraterna blir orättvist behandlade.

– De tycker att inslaget är felvinklat eller att de inte har

fått komma fram tillräckligt.

DISKUSSIONER, MEN INGEN POLICY. Det är Anne Lagercrantz, chef på TV4 Nyheterna, recept på en jämlik bevakning av Sverigedemokraterna. På hennes redaktion hålls kontinuerligt möten och diskussioner om hur man ska hantera bevakningen av SD.

– Vissa reportrar tycker kanalen öppet ska ta ställning mot SD eller att vi ska deklarerat dem som ett rasistiskt parti. Hon är säker på att de flesta journalister tycker det är problematiskt att bevaka SD. Hon beskriver det som en klassisk konflikt, SD är ett demokratiskt valt parti ändå har de en helt annan bakgrund än riksdagspartierna.

– Vi behandlar dem som ett helt vanligt parti fast de inte är det.

Anne Lagercrantz är fullkomligt övertygad om att all publicitet är bra publicitet för SD men påpekar också att man måste bortse från konsekvenserna när man sänder ett inslag.

– Man måste gå in i sin yrkesroll och lägga sina personliga åsikter åt sidan. Journalisterna ska vara pålästa och veta varför de gör ett jobb.

Lena-Marie Nilsson, redaktionschef på Västnytt.

Foto: Sara Holmberg

Anne Lagercrantz, chef på TV4 Nyheterna

Foto: Michaela Tungström

Ansvar som förpliktigar

Hon stryker i Sverigedemokraternas debattartiklar, är nöjd med att hennes tidning har en policy och tycker att pressetik är viktigare än yttrandefrihet.

Möt Maria Ripenberg, ledarskribent och debattredaktör på Upsala Nya Tidning.

Text: Nina Brisman Foto: Nina Leijonhufvud

Maria Ripenberg kommer ofta i kontakt med Sverigedemokraterna i sitt jobb. Hon tar in debattartiklar från massa olika håll, varje dag. Olika partier får självklart olika mycket utrymme i tidningen.

– Småpartier får mindre plats än stora och SD är ju ett litet parti och får därför inte så mycket debattutrymme, men visst får de vara med om de skickar in en debattartikel, säger Maria Ripenberg och fortsätter:

– Fast de skickar inte in så många. Däremot är de extremt aktiva på internet och kommenterar mest av alla. Därför sitter jag och en kollega och godkänner alla kommentarer innan de kommer ut på nätet. När kommentarerna innehåller svepande, generaliserande beskrivningar om invandare eller homosexuella till exempel, tar vi bort dem. Det håller kvaliteten uppe på vår sida.

UPSALA NYA TIDNING har en policy för hur tidningen ska behandla SD. Det är den politiska chefredaktören som tagit fram den och den revideras löpande. Maria Ripenberg tycker att policyn behövs eftersom SD är ett

extremt parti med främlingsfientliga åsikter, vilket gör att de inte är ett parti som alla andra. Deras nazistiska ursprung märktes tydligt när Upsala Nya Tidning granskade SD på nätet och fann att rent nazistiska sidor bara var några få klick bort från SD-bloggar och sidor.

– Att vi har en policy kan säkert ses som negativ särbehandling av dem, men den är nödvändig ändå. Så har vi i alla fall resonerat. Det finns skäl till att ifrågasätta deras demokratiska ambitioner.

POLICYN INNEBÄR bland annat att SD aldrig ska få stå oemotsagda.

– Nej, det ska alltid finnas en replik till deras åsikter. Det finns alltid en risk att de gör sig skyldiga till spridning av grova generaliseringar. De har väldigt kontroversiella åsikter. Som debattredaktör är det Maria Ripenbergs jobb att gå igenom de texter som skickas in till redaktionen. Den 26:e mars var det en debattartikel i tidningen som SD:s ungdomsförbund skrivit. Den första versionen av texten skickade dock Maria Ripenberg tillbaka.

– Jag skällde faktiskt ut skribenten. Det stod så grovt och onyanserat om muslimer. Det kom in en ny version, men även den fick jag stryka i. Vad som kommer i tidningen är mitt ansvar och jag måste ställa krav.

MARIA RIPENBERG tror att det är positivt för SD att synas i media, oavsett om det är positiv eller negativ bevakning.

– Jag är tveksam till att Aftonbladet tog in Jimmie Åkessons debattartikel. Visst, den kanske avslöjade SD:s riktiga åsikter, och det blev ju mycket debatt, men SD fick enormt mycket uppmärksamhet.

När det gäller frågan om yttrandefrihet ser Maria Ripenberg ändå att pressetik är viktigare än yttrandefrihet.

– Det tjuvas om yttrandefrihet nu i debatten med Lars Vilks rondellhund, att man ska få publicera vad som helst, men min åsikt är att bara för att man kan publicera allt så ska man inte göra det. Man måste inte publicera allt som kan publiceras.

Att ta svåra publicistiska beslut och diskutera Sverigedemokraterna är Nina Glans vardag sedan flera år tillbaka. Men som kanalchef för Sveriges Radio i Göteborg sätter hon trots allt lyssnarna först.

Chef i lyssnarnas tjänst

Text och foto: Nina Brisman

Kanalhuset på Lindholmen är fantastiskt, även en regnig dag som denna. Trots att det är jämngår ut känns det ljust där inne. Nina Glans möter mig i entrén och förklarar att anledningen till att jag fått vänta är att en kollega som ska gå i pension avtackas idag, hon har varit och köpt en stor blombukett.

ENLIGT NINA GLANS har Sverigedemokraterna varit en fråga för Sveriges Radio i Göteborg de tre senaste valen. Som kanalchef och ansvarig utgivare för allt som sänds från Göteborg har hon ett stort ansvar. För precis som de flesta journalister som svarat på vår undersökning, tycker reporterna på SR att det är problematiskt att bevakna Sverigedemokraterna.

- Så fort SD är med i en sändning blir det en diskussion bland medarbetarna och då vill de oftast ha mig med. Hur ska vi göra med vissa uttalanden, ska Sverigedemokraterna få vara med, trots att de säger riktigt hemska saker och så vidare. Vi har ingen policy för hur vi ska göra, men försöker svara alla på samma sätt.

FÖR NÅGRA ÅR sedan hade SR en policy att de alltid skulle säga "det främlingsfientliga partiet Sverigedemokraterna". Men Nina Glans tycker att det tillslut blev tokigt att alltid göra det.

- Om man pratar om något som inte alls har med invandring att göra blir det bara fel att säga det. Jag tror också att det retar upp både SD och andra lyssnare. Men ibland behövs det, när det passar in i sammanhanget. Nina Glans tycker att det är viktigt för SR att värna om sin höga trovär-

dighet och de använder sig ofta av SR:s programregler för att ha koll på hur de bör agera.

- Här är våra programregler, säger Nina Glans och sträcker fram ett litet häfte till mig. Jag vet inte om du sett dem, men de är väldigt bra att utgå från. De ligger alltid här på mitt skrivbord, säger hon och skrattar till. Så att jag inte glömmer.

"Vi vill upplysa människor, hjälpa lyssnarna att analysera och tänka. Hjälpa dem att vara aktiva samhällsmedborgare."

SR:s programregler utgår från sändningstillståndet som de fått av regeringen. Det innebär bland annat att de inte får sprida främlingsfientliga åsikter. Nina Glans tycker att det som SD står för går stick i stäv med reglerna, men anser ändå att de har rätt att göra sin röst hörd, precis som alla partier.

- Men de kan inte kräva av oss att de ska få komma med. Det kan ingen. Det är vi journalister som bestämmer och sätter agendan, med tanke på vad som intresserar våra lyssnare.

LYSSNARNA, DET ÄR NÅGOT som Nina Glans ständigt återkommer till under intervjun. Det verkar vara de som är viktigast för henne, och för SR. Hon tycker att det är viktigt att alltid diskutera på redaktionerna om ett visst ämne ska tas upp eller inte. Och då är det starkaste argumentet "om det är viktigt för lyssnarna".

- SD är bra på att få upp saker på

agendan. Till exempel burkadebatten. Det är faktiskt en liten fråga som SD ändå lyckades göra stor. Är det viktigt för våra lyssnare eller har vi blivit "lurade" av SD att överhuvudtaget prata om det?, säger hon och gör citations-tecken i luften.

Att medier ska ge medborgarna tillräckligt med information för att de ska kunna göra välgrundade val är en vedertagen sanning. Men Nina Glans tycker inte att det alltid fungerar så bra. Medierna räcker inte alltid till, utan behöver bli ännu mer granskande och gå på djupet.

- Vi behöver titta på vad partierna står för egentligen. Alltså, komma ner på ideologinivå. Mindre om spelet kring politiken och mer om grundvärderingar, hur ser de på individ kontra kollektiv, statens uppgifter, vad en människa är, sådana saker.

HUR FUNGERAR DET då när Sverigedemokrater ska vara med i sändningar och kanske säga saker som kan anses vara kränkande eller rent rasistiska? Nina Glans jobbade en gång i tiden på Ring P1 och fick stå ut med en hel del hatiska människor som ringde in. De fick säga vad de tyckte, och det får även Sverigedemokraterna göra. Men inte oemotsagt.

- Vi har en skyldighet som programledare eller reporter att ställa kraftiga motfrågor, att reagera. Säger stopp, säger hon och visar "stopp" med handflatan framstreckt. Och om det är riktigt hemska saker de säger måste vi säga att vi inte håller med och att det inte är det som SR står för på något sätt. Nina Glans var den som tog de svåra publicistiska besluten kring Kalibers granskning av SD, när några journa-

lister walraffade inom partiet. Det var inte helt klart att det skulle bli som det blev, att bestämma om man ska använda sig av dolda mikrofoner är till exempel inget som bestäms lättvindigt. Och sedan, när wallraffandet var slut, hur skulle de göra med uttalanden som fanns på de hemliga inspelningarna? Skulle de sända de extremt kränkande åsikterna?

NINA GLANS TITTAR UT på den gråa älven och återkommer till publiken, lyssnarna.

- Vi gjorde detta just därför att det fanns ett motiv, vi vill upplysa människor, hjälpa lyssnarna att analysera och tänka. Hjälpa dem att vara aktiva samhällsmedborgare.

Kalibers granskning av SD var unik, enligt Nina Glans. SR ville se om det

fanns en skillnad mellan det partiet sa utåt och det de sa när de trodde att ingen journalist hörde. Det visade sig att det fanns skillnader. Men vad trodde de på SR skulle komma ut av granskningen? Trodde de att programmet skulle gynna eller kanske missgynna SD? Nina Glans menar att de inte tänker så, de måste vara konsekvensneutrala.

- När det gäller Kalibers SD-granskning så fick vi massvis av mejl från personer som sa att de efter programmet nu verkligen insett vad SD står för och verkligen inte skulle rösta på dem. Och så fick vi mejl som var precis tvärtom, att nu ska jag verkligen rösta på SD!, säger Nina Glans och gör en min som "C'est la vie".

Att SD skulle vara ett mobbat parti är inte något som Nina Glans håller med

om. Hon menar på att de har så pass lite makt att de inte förtjänar att bli mer uppmärksammade, i alla fall på riksplanet. När det gäller kommunpolitiken får SD:s representant komma till tals om det är berättigat, precis som andra politiker. Men hon tycker att journalister behöver bli mer pålästa och ha mindre fördomar om SD.

- Man borde ha mer koll på vad de tycker i andra frågor än invandringen, jag tror det är en fördom att de "bara är rasister och ska tystas". Men sen får man inte bli för okritisk heller, som journalist ska man vara kritisk och ställa motfrågor till alla politiker.

När frågorna tar slut plockar Nina Glans fram den där blombuketten till kollegan som ska avtackas.

- Nu blir det tårta, säger hon och ler brett.

Önskas: mer nyanserad rapportering

Christer Voigt är Sverigedemokrat och sitter i kommunfullmäktige i Malmö. Han tycker att medierna har blivit bättre på att rapportera om hans parti, men är ändå inte helt nöjd.

- Många gånger framställs vi inte rättvist.

Text: Nina Brisman Foto: Linn Duvhammar

Det var 2002 som Christer Voigt gick med i Sverigedemokraterna och sedan dess tycker han att journalister bara har blivit bättre på att skriva om dem. Det är framförallt sedan förra valet, 2006, som han har märkt en skillnad.

- Generellt så har vi fått mer accep-

har skrivit väldigt mycket om Sverigedemokraterna och hans texter har fått stor uppmärksamhet. Hans senaste bok om dem, som heter "Jag är inte rabiatt. Jag äter pizza" kom ut för bara några veckor sedan och Sydsvenskans chefredaktör Daniel Sandström strör

MEN HUR VIKTIG är media för Sverigedemokraternas framgångar då? Gynnar all publicitet partiet? Christer Voigt tror att det kan ha varit så tidigare, men att det ändrats nu.

- Självklart vill vi inte ha massa dåliga rubriker, trots att det kanske

"Medier låter bli att uppmärksamma saker vi jobbar för bara för att vi är Sverigedemokrater"

tans genom åren. Medierna är öppnare, de låter oss vara med mer, säger han. Förut var det ofta så att de gärna pratade om oss, men inte med oss.

MEN CHRISTER VOIGT är helt klart inte nöjd med mediernas behandling av Sverigedemokraterna, det märks trots att han inte höjer rösten någon gång under intervjun, utan pratar lika tyst hela tiden. Han verkar inte tycka att Malmömedierna är något att ha.

- De lyfter inte fram oss. Till exempel Sydsvenskan tycker jag är väldigt restriktiva, de skriver kort och koncist. Andra partier får mer text och mer utrymme jämfört med oss.

En journalist på Sydsvenskan som utmärker sig är Niklas Orrenius. Han

lovord om Niklas Orrenius närhelst han får chansen. Men vad tycker Sverigedemokraterna om honom?

- Han har följt oss länge nu och hans rapportering har blivit bättre, mer nyanserad, säger Christer Voigt, som nämner honom utan att vi sagt hans namn. Han poppar alltid upp, den där Niklas Orrenius.

Men trots Skåne- och Malmö- mediernas stolthet finns det fortfarande problem, enligt Christer Voigt. Han kan ana en minskad bevakning av partiet det senaste året.

- Ja, sedan det börjat se riktigt bra ut i opinionismätningarna för oss så känns det som att det blivit mindre. Varför det blivit så? De kanske tror att deras bevakning har bidragit till våra framgångar, säger han och ler finurligt.

gynnar oss. Många gånger skrivs det till exempel om att det ofta blir oroligt när vi har möten och så. Vi vill komma bort från det, vi är ett seriöst parti nu.

Men att medier spelar roll är han inte sen att hålla med om.

- Media är självklart viktigt, jag menar, utan media skulle inte "Let's dance" vara något. Men vi driver våra kampanjer på andra sätt också.

MÅNGA JOURNALISTER tycker att det är svårare att bevaka Sverigedemokraterna än andra partier. Några tycker att de ska granskas hårdare än andra partier, vissa tycker att medier daltar med Sverigedemokraterna och inte granskar dem tillräckligt mycket. Christer Voigt tycker att partiet granskas hårdare när det gäller invandringsfrågan, men speciellt när det gäller medlemmarna, att många skulle ha ett kriminellt förflutet.

- Ibland känns det som att journalister vill framställa oss som monster, säger han och suckar. De kan absolut bli schysstare. Om en fråga som vi tar upp, sedan tas upp av ett annat parti, säg Folkpartiet, får de credden. Medier låter bli att uppmärksamma saker vi jobbar för bara för att vi är Sverigedemokrater.

Han fortsätter:

- Vi framställs ofta som ett parti som finns, men inte gör nåt. Det känns hopplöst ibland, säger Christer Voigt, tar på sig cowboyhatten och vandrar iväg från Kronprinsen, denna Malmöns enda skyskrapa, klarblå sticker den ut från den grå aprilhimlen. Än finns det ingen vår i luften.

Nu vet vi alltså.

Sverigedemokraterna ska bli behandlade som vilket svenskt parti som helst i upptakten inför valet i höst. Det tycker en dominerande del av journalisterna i vår undersökning, men vad som sedan händer kan som bekant vara något annat. Kanske är det lätt att vara politiskt korrekt i en enkät och svårare att vara det varje dag på jobbet. Men ambitionen finns bevisligen där ute.

Att så många tycker att det behövs en särskild policy för Sverigedemokraterna förvånar lite. Policy låter som särbehandling och rimmar illa med lika behandling. Trots det kan det behövas en policy för att påminna sig om att Sverigedemokraterna inte ska behandlas annorlunda. Policyn leder ju inte automatiskt till orättvis bevakning av SD. Här i Sverige är vi lite ovana vid att ett parti som SD breder ut sig, förmodligen lite rädsla också. Vi vill inte ha något Danmark.

Vi har hela tiden föreställt oss att journalister ogillar sverigedemokrater, då är det förmodligen svårare att rapportera om partiet på ett neutralt sätt. Över hälften av journalisterna svarade ju också att de tycker SD är svårare att bevaka än andra partier. Det var länge accepterat att på redaktionerna försöka förtiga partiet. Genom tystnadsspiral-effekten hoppades man nog att SD-sympatier skulle bli tabu och försvinna. Idag är det inte många som tror på att tysta SD, det framkommer i vår enkät och det var vad alla intervjuade journalister och chefredaktörer sa. Däremot visade vår undersökning att två av tio journalister tycker att Sverigedemokraterna ska bevakas annorlunda. Och vår teori stämde, den största anledningen till det är att journalisterna anser att Sverigedemokraterna är ett främlingsfientligt parti. Det är demokratins baksida, eller kanske främsta styrka, man måste finna sig i att åsikter man inte tycker om får lika mycket uppmärksamhet som de man stödjer. Förhoppningsvis finns det något gott att hämta i allt. Bara man vågar lyssna.

På en del punkter skiljde sig Skåne-journalisterna från resten. En större andel har en policy för SD och jämfört med resten av landet tycker fler att det är svårare att bevaka Sverigedemokraterna än andra partier. Vi trodde nog redan innan att Skåne skulle utmärka sig och att det stämde är inte så förvånande. SD är starka i den regionen och bevakningen har säkerligen diskuterats mycket på redaktionerna.

Under arbetets gång har vi allt mer insett att vi är pionjärer på området. Vi har inte lyckats hitta någon liknande undersökning och det verkar vara ovanligt med kartläggning av journalisters inställning i den här frågan. Därför vet vi inte riktigt hur det har sett ut tidigare. Men om Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson tidigare var missnöjd med hur hans parti behandlas av journalister kanske Sveriges chefredaktörer snart får ta emot blommor istället för klagobrev. Men samtidigt kommer det finnas en stor grupp journalister som inte vill eller kanske snarare tycker att det inte går att bevaka SD som övriga partier. Frågan är om den minoriteten kommer att våga sticka ut och stå upp för sin åsikt att det inte är så enkelt? En upptrappning kring bevakningen av politiska partier kommer att ske i samband med den allt mer intensiva valrörelsen. Tack vare vår undersökning kommer det nu att bli oerhört intressant att följa bevakningen av SD. Nu när vi vet vad journalister vill.

Göteborg 21 april 2010

Nina Brisman

Linn Duvhammar

Sara Holmberg

ARBETSRAPPORT

Magasinets namn: Som alla andra? En studie om hur svenska journalister vill bevaka Sverigedemokraterna

Författare: Nina Brisman, gusbrsn@student.se

Linn Duvhammar, gusduvli@student.gu.se

Sara Holmberg, gushokosa@student.gu.se

Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, JMG, Göteborgs universitet

Journalistprogrammet, VT 2010

Handledare: Johannes Bjerling

Innehåll

1. Bakgrund

1.1 Syfte

1.2 Frågeställningar

2. Metod

2.1 Metod

2.2 Urval

2.3 Bortfall

2.4 Intervjuer

2.5 Arbetsfördelning

2.6 Problem

3. Källförteckning

3.1 Litteratur

3.2 Databaser

3.3 Artiklar

3.4 C-uppsatser

3.5 Muntliga källor

3.6 Övriga källor

3.7 Bilder

4. Övrigt

4.1 Förslag på vidare forskning

4.2 Kritisk granskning av vårt arbete

4.3 Målgrupp

5. Bilagor

5.1 Vår arbetsgång

5.2 Enkät

5.3 Redaktioner vi kontaktat

5.4 Tabeller

Sammanfattning (svenskt abstract)

Abstract

Titel: Som alla andra? En studie om hur svenska journalister vill bevaka Sverigedemokraterna

Författare: Nina Brisman, Linn Duvhammar och Sara Holmberg

Skola: Göteborgs Universitet, Journalistprogrammet
Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, JMG
VT 2010

Handledare: Johannes Bjerling

Sidantal: 38

Syfte: Undersöka hur svenska journalister tycker att Sverigedemokraterna ska bevakas. Vi ville även veta hur vanligt förekommande det är med en särskild policy för SD och vilken inställning journalisterna har till sådana policies.

Metod: En webbenkät som skickades till 2168 journalister på tv-, radio och tidningsredaktioner över hela landet. Intervjuer med chefredaktörer, journalister och forskare.

Centrala vetenskapliga referenser: Vi har utgått mycket från Jesper Strömbäcks böcker *Medierna och Demokratin* (tillsammans med Lars Nord) och *Makt och Medier* som tar upp samspelet mellan medier och demokrati. Andra viktiga böcker har varit Jan Anderssons avhandling *Yttrandefrihetens dilemman*, Jenny Wiiks avhandling *Journalism in Transition* och Elisabeth Noelle-Neumanns bok *The spiral of silence*.

Huvudresultat: Åttio procent av journalisterna tycker att Sverigedemokraterna ska bevakas som andra partier i samma storlek. Resterande tycker att SD ska bevakas mer vaksamt och kritiskt eftersom "det är ett rasistiskt parti/ett parti med odemokratiska inslag".

En fjärdedel av journalisterna har en särskild policy för bevakningen av SD och nästan varannan journalist i undersökningen anser att en sådan policy behövs. Det framkom också att över hälften tycker att det är svårare att bevaka SD än andra partier.

Skåne är den del av Sverige där Sverigedemokraterna har flest kommunala mandat. Vi tittade särskilt på resultaten vi fått in från journalister verksamma i Skåne och jämförde dem med hur resultatet såg ut totalt sett. Det visade sig inte vara någon skillnad alls vad gäller inställningen till att SD ska bevakas likadant som andra partier. Däremot har procentuellt fler journalister en policy på sin redaktion i SD-starka Skåne jämfört med hela Sverige. Journalisterna i Skåne tycker i större utsträckning att SD är svårare att bevaka än andra.

Abstract

Title: Som alla andra? En studie om hur svenska journalister vill bevaka Sverigedemokraterna

Authors: Nina Brisman, Linn Duvhammar och Sara Holmberg

School: University of Gothenburg, Journalism program
Institution of journalism, media and communication, JMG
Spring 2010

Instructor: Johannes Bjerling

Pages: 38

Purpose: To look closer into how Swedish journalists wants to cover and report about Sverigedemokraterna, a right wing populist party who are only a few steps away from entering the parliament. We also wanted to find out how common it is with a special policy for Sverigedemokraterna on the

Method: A websurvey was sent out to 2168 tv-, radio- and newspaper journalists all over Sweden. Also interviews with chief editors, journalists and experts.

Central scientific references: We have mostly used Jesper Strömbäcks books *Medierna och Demokratin* (with Lars Nord) and *Makt och Medier*, two books that cover the interplay between the media and democracy. Other important books have been the thesis *Yttrandefrihetens dilemma* by Jan Andersson, the thesis *Journalism in Transition* by Jenny Wiik and the book *The spiral of silence* by Elisabeth Noelle-Neumann.

Main results: Eighty percent of the journalists think that Sverigedemokraterna shall be treated and covered like any other party in the same size. The rest is of the opinion that Sverigedemokraterna shall be covered with more watchfulness and more critical because "it's a racist party/ a party with undemocratic elements".

A quarter of the journalists have a special policy for Sverigedemokraterna and almost every second journalist in this survey thinks that a policy like that is needed. We also found out that over fifty percent think that Sverigedemokraterna is more difficult to cover than other Swedish parties.

Skåne is a region in the South of Sweden where Sverigedemokraterna have a strong hold and it's the region where most of their sympathizers live. We looked specifically at the results from the journalists working in Skåne to see if they were different from the total results. It turned out to be no difference regarding the journalists' attitude towards covering Sverigedemokraterna as any other party. But we discovered that the occurrence of policies were percentage more frequent in Skåne than Sweden in total. The journalists in Skåne think in a bigger extent that Sverigedemokraterna is harder to cover than others.

1.1 Syfte

Enligt senaste Sifo-undersökningen kommer Sverigedemokraterna komma in i riksdagen efter valet. Det har varit stor debatt länge om hur medier ska bevaka främlingsfientliga partier, ska de behandla dem som vilket parti som helst eller krävs speciell granskning. Det har också varit diskussion om huruvida Sverigedemokraterna går att tåla ihjäl av medierna eller om de rent av vinner sympatier och antar en martyroll. I en demokrati har trots allt alla röster rätt att komma till tals, eller?

Idag verkar många överens om att debatten med Sverigedemokraterna måste tas. Det är i alla fall vad redaktionsledningarna säger, men hur tycker de enskilda journalisterna att bevakningen ska bedrivas? Det är trots allt de som ska granska åt och rapportera till allmänheten. Vi vill därför veta om journalisterna själva är av samma uppfattning som sin ledning och om de i så fall vet hur de ska genomföra den tänkta rapporteringen.

1.2 Frågeställningar

Hur vill journalister rapportera om Sverigedemokraterna inför valet hösten 2010? Som andra partier i samma storlek, eller på ett annat sätt?

Tycker journalisterna att det är svårare att bevaka SD än andra partier?

Finns det en särskild policy på redaktionerna för hur SD ska bevakas?

Har den enskilde journalisten haft något inflytande över hur policyn ser ut och är de nöjda med den?

2.1 Metod

För att få veta vad journalister tycker i den här frågan ansåg vi att det var bäst att skicka ut en enkät. Ingen form av textanalys hade gett oss möjlighet att se vad journalisterna bakom artiklarna eller inslagen har för åsikter. Vi ville hålla enkäten kort för att inte tappa personer på grund av att den ser för invecklad ut. Till slut blev det 17 frågor, varav 9 är bakgrundsfrågor.

2.2 Urval

Vi ville komma åt så många journalister som möjligt och brydde oss inte så mycket om varifrån de kom, även om vi redan från början hade en tanke om att jämföra Skåne-regionen, som är SD-stark, med resten av landet. Till

själva adressökningen utgick vi från ett formulär Kent Asp använt sig av 1998 till JMG- granskaren, där fanns 146 namn på redaktioner på tidnings-, tv- och radioföretag. Vi gick igenom varje redaktions hemsida och letade adresser till journalister. Vissa redaktioner hade en lista på hemsidan över medarbetare men på många sidor fick vi leta adresserna i slutet på varje artikel, vilket var tidskrävande och gav ett lite mer slumpmässigt urval. Vi fick ihop mailadresser till 2168 journalister, men 44 av dem har vi räknat bort som naturligt bortfall.

I övrigt räknas inte vårt urval som slumpmässigt vilket leder till att det inte krävs lika många svar för att vara generaliserbar. Vårt mål var att åtminstone få 40 % svarsfrekvens och vi fick 34 %. Vi är hyfsat nöjda med det. Efter att vi räknat bort de som av olika anledningar mejlat oss och sagt att de inte ”kan” svara på enkäten, eftersom att de har slutat på arbetsplatsen eller jobbar med något helt annat, till exempel inredning, är vår svarsfrekvens 35 %. Förmodligen är svarsfrekvensen egentligen högre eftersom alla inte mailat oss och berättat varför de inte kan svara (se nedan).

Journalister är en väldigt homogen grupp, det visar bland annat Jenny Wiiks avhandling *Journalism in transition*, det motiverar ytterligare varför det allra viktigaste inte är en hög svarsfrekvens.

Självklart ville vi ha in många svar ändå men antagligen kan man urskilja tendenser redan vid 400-500 svar, vi fick in 735 svar.

2.3 Bortfall

Vi fick en hel del auto-svar från journalister som var lediga av olika anledningar, som hade slutat på den arbetsplatsen eller bytt adress. Några mailade också tillbaka och skrev att de nog inte kunde svara eftersom SD inte alls var deras bevakningsområde, de jobbade som exempelvis sportjournalister eller utrikesjournalister. De tog vi därför bort från urvalet eftersom det är naturligt bortfall. Vi antar att stor del av bortfallet är sådana här personer som inte känner att de kan uttala sig om SD-bevakningen men alla mailade naturligtvis inte oss för att berätta det, så vi vet inte exakt hur stor del de utgör.

Många journalister (enbart män) hörde av sig med synpunkter på hur vi formulerat frågan ”Vilket kön klassificerar du dig som” i enkäten. De förstod inte vad vi menade och vi fick förklara att vi ville vara politiskt korrekta och att alla kanske inte känner sig som det kön de tilldelats. En del skrev att på grund av den frågan väljer de att avstå från att svara. Vi ändrade på den frågan till sista påminnelsen och frågade istället: Är du man eller kvinna?

Två-tre stycken sa att de inte kunde skicka in eftersom det fanns en ”fråga i enkäten de varken ville eller kunde svara på” och denna fråga var obligatorisk. Vi valde ändå att behålla obligatoriet på de frågor vi verkligen ville att alla svarade på och hoppas på att det inte var ett skäl för många att avstå.

Ett annat skäl till bortfall är vår otydlighet i de två första utskicken. Vi hade med alldeles för lite information om vilka vi var, kontaktuppgifter och varför vi gjorde den här undersökningen. Vi skrev inte ens att det var till en uppsats i början. I tredje utskicket var vi nogna med att vara tydliga.

Vi har märkt att många reagerar väldigt misstänksamt när det handlar om SD, vi tror att vi tappade många potentiella svar för att vi hade med för lite information i de första utskicken. En del kollade upp oss och undrade om vi verkligen var från JMG och inte gjorde undersökningen i SD:s intresse. Många ifrågasatte varför just de blivit utvalda. Det blev många förklarande mail från vår sida och många valde då att ändå svara.

Vi misstänker att några redaktioner har något slags skydd mot mail som förmodas vara spam och att vår enkät då aldrig nått den avsedda personen. Två-tre stycken från Nya Wermlands Tidningar skrev att de hade en policy mot att svara på enkäter, fast vi fick ändå två svar från dem. De drog ner statistiken eftersom de hade så många anställda som vi skickat till.

När vi skickade ut påminnelserna fick vi många svar tillbaka från folk som redan hade svarat men ändå fått påminnelse och några som inte hade fått första utskicket utan bara påminnelserna. Det gör oss lite oroliga att tekniken är ansvarig för förlorade svar.

2.4 Val av intervjupersoner

Vi ville ha några vanliga journalister som jobbar som reportrar och som kan ge en bild av hur de ser på SD-bevakning i sitt vardagliga arbete. Reportrarna är de längst ner i vår intervjukedja som vi tänker oss är i tre skikt. Över reportrarna är chefredaktörerna, vi intervjuade 6 stycken och ville ha deras syn på hur ett parti som SD ska bevakas. Finns det någon särskild policy på redaktionen och hur har den i så fall utarbetats? Genom att intervjua chefredaktörer/chefer kan vi se om det finns en skillnad mellan chefer och ”vanliga” journalister, något som vi trodde kanske skulle finnas.

De personer som får ge ett mer övergripande perspektiv på vårt uppsatsämne är forskare. Med dem ville vi diskutera yttrandefrihet och främlingsfientlighet och det demokratiska dilemma som kan uppstå mellan yttrandefrihet och spridningen av främlingsfientliga åsikter. Utifrån ett demokratiskt synsätt, hur ser de på att ha en policy för ett visst parti?

Vi pratade länge om huruvida vi skulle prata med någon från SD eller inte. Att ha med det skulle kanske inte göra så mycket för helheten, men vi valde ändå tillslut att träffa en representant från partiet eftersom det ändå är de som berörs och vi kände att det kunde vara intressant att få en ny vinkel på SD-bevakningen.

De flesta som vi kontaktat och frågat om de kan ställa upp på en intervju har sagt ja. Vi ville ha Daniel Sandström eftersom vi tyckte att Skåne var extra intressant. Vi har också försökt få en jämn fördelning mellan män och kvinnor och mellan tv, radio och storstadsmorgonpress, landsortspress och kvällspress.

2.5 Arbetsfördelning

Även om det oftast står ett namn per artikel har alla läst och kommit med kommentarer till alla artiklar. Vi har hjälpts åt med det mesta av förarbetet alltså research, kontakt med intervjupersoner, fotografering och planering. Ibland har åsikterna såklart gått isär, men vi har alltid kommit fram till kompromisser som alla har tyckt varit okej. Samarbetet har varit störst vid texterna resultat, analys, inledning och slutdiskussion. Vi har försökt göra en rättvis fördelning av intervjuer, men det är svårt att veta i förväg vilka intervjuer som kommer ge mest material.

Nina

Läst:

Världens lyckligaste folk
Yttrandefrihetens gränser
Forskningsmetodikens grunder
Sverigedemokraterna har fel
Metodpraktikan
Journalism in transition
Makt och medier
Redaktionell policy
Rösterna bakom rösterna – en beskrivande väljaranalys om Sverigedemokraternas framgång i valet 2006
Medialiserad demokrati

Intervjuer:

Nina Glans
Maria Ripenberg
Lena Melin
Jan Andersson
Daniel Sandström
Kent Asp

Artiklar:

Bakgrundsartikel om SD
Material/metod
Inledning
Christian Voigt
Analys av resultat
Nina Glans
Maria Ripenberg
Öppna frågan ("Främlingsfientlighet kräver annorlunda bevakning")
Journalistartikel
Chefsartikel

Linn

Läst:

Slaget om svenskheten
Världens lyckligaste folk
Forskningsmetodikens grunder
Sverigedemokraterna har fel
Metodpraktikan
Journalism in transition
The Spiral of silence
Sverigedemokraterna från insidan

Intervjuer:

Anne Lagercrantz
Christian Voigt
Jonathan Falck
Hanna Grahn Strömbom
Kent Asp
Daniel Sandström

Artiklar:

Resultatredovisning
Krönika
Inledning
Analys av resultat
Jämförelse Skåne/resten av landet
Daniel Sandström
Jonathan Falck
Journalistartikel
Chefsartikel

Sara**Läst:**

Makt och medier
Medierna och demokratin
Slaget om svenskheten
Mäktiga medier, mager demokrati
Sverigedemokraterna in på bara skinnet
Yttrandefrihetens dilemman
Media structures and Practices as time goes by ...
Metodpraktikan
Yttrandefrihet & tryckfrihet
JMG-granskaren
Sverigedemokraterna - ett parti som alla andra?
Sverigedemokraterna, medierna och demokratin
Sverigedemokrater – vilka är dom och vad vill dom?"

Intervjuer:

Bo Högborn
Roger Blomqvist
Lena-Marie Nilsson
Jesper Strömbäck
Kent Asp
Per Nygren
Jonathan Falck

Artiklar

Jesper Strömbäck
Tidigare forskning
Roger Blomqvist
Chefsartikel
Journalistartikel

2.6 Problem

När man använder sig av enkät som metod kan man inte förklara för de som svarar exakt vad man menar med olika frågor. Det kan bli ett problem, men vi trodde nog inte att det skulle bli det för oss eftersom vi tyckte att våra frågor var lätta att förstå. En av våra viktigaste frågor var den om journalisten hade en särskild policy för SD på sin redaktion. Vi tror inte att den kan missuppfattas, men att så många från Public Service svarat ja på den

frågan väcker ändå misstanken att de kan ha missuppfattat frågan. Kanske borde vi specificerat det ännu mer, kallat det för ”en skriftlig policy” men det var inget vi tänkte på då.

En av de absolut svåraste sakerna med att skriva den här uppsatsen har varit att hitta forskning att bygga vidare på. Vår undersökning har gränsat till olika slags forskning, men ingen har känts helt klockren. Att vår undersökning faktiskt är först och att det därför inte finns något att utgå ifrån har tagit tid att förstå för oss. Vi har verkligen ansträngt oss för att hitta relevant forskning men ibland har det känts svårt.

Att vi inte har någon tidigare forskning som sysslat med exakt eller liknande saker som vi har också gjort att det varit svårt att veta hur banbrytande våra resultat är. Vi vet ju inte vad journalister tänkt innan, så om deras inställning har förändrats kan vi bara spekulera om. Att Kent Asp trodde att det var så säger förstås en del.

Kent Asp är också den som varit mest imponerad av att vi fått svar från 735 journalister. Enligt honom är det svårt att få svar från just den gruppen och han tycker att vi ska vara nöjda med våra svar. Jämfört med andra undersökningar är dock vår svarsfrekvens ganska låg (35 %) och vi kan inte generalisera hur mycket som helst utifrån våra resultat. Vi kan till exempel inte säga ”Utav alla journalister tycker så och så många att...”

3. Litteraturlista och källförteckning

3.1 Litteratur

REFERERADE

- Andersson, Jan (2004): *Yttrandefrihetens dilemman*, avhandling Uppsala Universitet
- Asp, Kent (red) (2007): *Den svenska journalistkåren*, JMG, Göteborg
- Ekström, Mats & Nohrstedt, Stig Arne (1996): *Journalistikens etiska problem*, Rabén Prisma: Stockholm
- Lodenius, Anna-Lena & Wingborg, Mats (2009): *Slaget om svenskheten - ta debatten med Sverigedemokraterna*, Premiss förlag: Stockholm
- Noelle-Neumann, Elisabeth 1984: *The spiral of silence*, The University of Chicago Press, Chicago
- Odén Andersson, Thomas 2001: *Redaktionell policy. Om journalistikens mål och inriktning i svensk dagspress*. JMG, Göteborgs Universitet, Göteborg
- Patel, Runa & Davidsson, Bo (2003): *Forskningsmetodikens grunder*, Studentlitteratur: Lund
- Sundström, Lena (2009): *Världens lyckligaste folk*, Leopard förlag: Stockholm
- Wiik, Jenny (2010): *Journalism in transition*, Litorapid Media AB: Göteborg
- Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (2004): *Medierna och Demokratien*, Studentlitteratur: Lund
- Strömbäck, Jesper (2000): *Makt och medier*, Studentlitteratur: Lund
- Bengtsson, Jesper (2001): *Mäktiga medier, mager demokrati*, Bilda förlag: Stockholm

ICKE-REFERERADE

- Asp, Kent (1998): *JMG-granskaren*, JMG, Göteborgs Universitet: Göteborg
- Bengtsson, Alexander (2009): *Sverigedemokraterna har fel*, Stiftelsen Expo: Stockholm
- Carlsson, Ulla & Helland, Knut (red) (2007): *Media structures and Practices as time goes by ...*, Nordicom: Göteborg
- Esaiasson Peter, Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson & Lena Wägnerud (2007): *Metodpraktikan*. Stockholm: Norstedts.
- Mattsson, Pontus (2009): *Sverigedemokraterna in på bara skinnet*, Natur & Kultur: Stockholm
- R Olsson, Anders (2006): *Yttrandefrihet & tryckfrihet*, Studentlitteratur: Lund
- Slätt, Richard (red) (2004): *Sverigedemokraterna från insidan*, Expo och Hjalmarsson & Högberg Bokförlag: Stockholm
- Wahl-Jorgensen, Karin & Hanitzsch, Thomas (Eds) (2009): *The Handbook of Journalism Studies*. New York & London: Routledge.

3.2 Databaser

Uppsatser.se
Gunda

3.3 Artiklar

Mediers bevakning gynnar SD, debattartikel SvD 22 juni 2008
Så här bevakar man Sverigedemokraterna, debattartikel Expressen 1 mars 2010
Bara Carl Bildt kan kväsa SD, debattartikel GT 1 mars 2010

Öppet brev från Jimmie Åkesson till landets chefredaktörer, hämtad från sverigedemokraterna.se den 13 april 2010 (publicerad 1 april 2010. Sedan dess har de gjort om sin hemsida och det öppna brevet ligger inte längre kvar men det kan läsas här:

<http://www.mynewsdesk.com/se/pressroom/sverigedemokraterna/pressrelease/view/oeppet-brev-fraan-jimmie-aakesson-till-landets-chefredaktoerer-391141>)

”Sverigedemokrater – vilka är dom och vad vill dom?” Sören Holmberg skriver om SD utifrån SOM-undersökningen. Kan läsas på http://www.som.gu.se/digitalAssets/1297/1297925_159-168.pdf

3.4 C-uppsatser

Kraft, Emma ht2006: *Sverigedemokraterna - ett parti som alla andra?* En analys av hur Sverigedemokraterna framställdes i Helsingborgs dagblad under valrörelsen 2006. Institutionen för medie- och kommunikationsvetenskap, Karlstad universitet

Nilsson, Caroline & Öberg, Cecilia ht 2009: *Medialiserad demokrati*, enheten för Medie- och kommunikationsvetenskap, Lunds Universitet

Olsson, Gunilla ht 2006: *Rösterna bakom rösterna – en beskrivande väljaranalys om Sverigedemokraternas framgång i valet 2006*, Statsvetenskapliga institutionen, Lunds Universitet

Sjölund, Johan; Spaak, Martin & Trygg, Martin ht 2008: *Sverigedemokraterna, medierna och demokratin*, JMG Göteborgs Universitet

3.5 Muntliga källor (samtliga refererade)

Asp, Kent, medieprofessor JMG, Göteborgs Universitet, telefon: 031-786 12 28, e-post: kent.asp@jmg.gu.se

Blomqvist, Roger, kommunreporter SR Göteborg P4, telefon: 031-83 76 17, e-post: roger.blomqvist@sr.se

Falck, Jonathan, chefredaktör GP telefon: 031-62 42 74 e-post: jonathan.falck@gp.se

Glans, Nina, kanalchef SR Göteborg, telefon: 031-83 75 35/0708-357540, e-post: nina.glans@sr.se

Grahn Strömbom, Hanna, reporter, Borås tidning, telefon: 033-700 07 56, 0709-778 756, e-post: hanna.strombom@bt.se

Högborn, Bo, chefredaktör Ulricehamns tidning, telefon: 0321-262 14, e-post: bo.hogborn@ut.se

Lagercrantz, Anne, chef TV4Nyheter, telefon: 08-459 41 01, e-post: anne.lagercratz@tv4.se

Melin, Lena, reporter Aftonbladet, telefon: 070 525 22 29, e-post: lena.mellin@aftonbladet.se

Nilsson, Lena-Marie, redaktionschef och ansvarig utgivare Västnytt, e-post: lena-marie.nilsson@svt.se

Nygren, Per, reporter GP, telefon: 031-62 41 21/070 5 62 41 21, e-post: per.nygren@gp.se

Ripenberg, Maria, debattredaktör/ledarskribent, Uppsala Nya Tidning, telefon: 018-478 11 94, e-post: maria.ripenberg@unt.se

Sandström, Daniel, chefredaktör Sydsvenska dagbladet, telefon: 0703-78 10 68, e-post: daniel.sandstrom@sydsvenskan.se

Strömbäck, Jesper, professor i media och kommunikation vid Mittuniversitetet, telefon: 060-14 86 17, e-post: jesper@jesperstromback.com

Voigt, Christer, sitter i kommunfullmäktige i Malmö för Sverigedemokraterna, telefon: 0700-55 73 68, e-post: christer.voigt@sverigedemokraterna.se

3.6 Övriga källor

Vi har använt oss av Sveriges radios valsida ”Valet 2010” för att vara uppdaterade på opinionsmätningarna.

(<http://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=3615&grupp=9827>)

Den svenska pressutredningen från 1994 SOU 1995:37, s. 156
sverigedemokraterna.se (information hämtad den 14:e april)

3.7 Bilder

De personer som vi träffat och intervjuat har vi själva tagit bild på. De personer som vi intervjuade per telefon bad vi skicka bild till oss och de gav sitt godkännande till att vi använder bilderna i uppsatsen. Undantaget är Jesper Strömbäck som råkade vara på besök på JMG en dag och vi tog en bild på honom, trots att intervjun gjordes över telefon.

Vi har använt oss av wikimedia för bilder och illustrationer. Bilderna där är fria att använda. adressen dit är:
http://commons.wikimedia.org/wiki/Main_Page

4. Övrigt

4.1 Förslag på vidare forskning

Ett exempel på fortsatt forskning skulle kunna vara att göra deltagande observationer på redaktioner. Forskningen skulle leda till ökad kunskap om hur diskussionerna brukar låta i samband med bevakning av Sverigedemokraterna. Hur låter resonemangen i det dagliga arbetet? Då skulle man se om det finns skillnader i vad journalister säger och hur de faktiskt agerar.

Man skulle också kunna analysera olika policydokument som redaktionerna har, för att se likheter/skillnader, ungefär som Thomas Andersson Odén gjorde i sin avhandling om redaktionella policies.

En teori som man skulle kunna applicera på SD är den om nyhetsvärdering. En del som vi pratat med har påpekat att SD uppmärksammas för att de är en nyhet, eller att de är en bra story som "gör sig i media". En medievänlig berättelse. Hur påverkar detta bevakningen av SD? Vi har valt att inte ta upp detta i vår undersökning eftersom vi tycker det ligger lite utanför vårt ämne. Vi ville framförallt titta på enskilda journalister och det blir svårt att titta på nyhetsvärderingen i enkät. Vi ville inte att journalisterna skulle spekulera utan veta vad de tycker.

Man kan göra en innehållsanalys på valmaterialet som kommer att finnas i medier fram tills valet i höst för att se om det blev som chefer och journalister sa till oss. Har de verkligen bevakat SD som alla andra partier i samma storlek?

4.2 Kritisk granskning av det egna arbetet

I undersökningen medverkade 84 journalister som är verksamma i Skåne, det motsvarar 11,4 procent. Det är inte en stor andel men en del mönster kan urskiljas. Resultatet är dock inte helt generaliserbart eftersom journalisterna inte utgör en särskilt stor del av de svarande, de är till exempel inte utspridda över så många olika redaktioner.

4.3 Målgrupp

Vi tänker att vårt magasin är intressant för samhällsintresserade personer i alla åldrar, förmodligen från 20-årsåldern och uppåt. Vi tror att de som vanligtvis håller sig uppdaterade om politik och samhälle skulle finna glädje i vårt arbete. Eftersom det handlar om journalistkåren är det troligt att det är just de som skulle uppskatta det mest och någon/några av texterna skulle kunna publiceras i en tidning som Journalisten.

5. Bilaga:

Enkäten, lista på de redaktioner vi kontaktat, tabeller

Vår arbetsgång

VECKA 8

25 februari

Vi pratade om vilket ämne vi skulle kunna skriva om, vi var ganska länge inne på att kolla på magasinet för "äldre" kvinnor, till exempel M och Amelia. Men när vi gick igenom gamla projektarbeten märkte vi att några redan hade gjort precis det vi ville göra. Suck! Vi pratade också om att kanske granska hur hälsa framställs i media. Vi var även inne på att göra någonting som hade med valet i höst att göra, eftersom det är aktuellt och då kanske skulle vara lättare att sälja om man får fram något bra...

Tillslut kom vi på att vi kanske skulle kunna göra något som hade med SD att göra. Vi tänkte att vi kunde kolla efterspelet som blev efter att Jimmie Åkesson publicerat sin debattartikel i Aftonbladet. Vi var taggade!

26 februari

Vi hade idékläckning med hela klassen och Marina tyckte att vårt ämne var lite tråkigt. Det fanns inte så mycket att titta på i just efterspelet, tyckte hon. Däremot verkade Johannes intresserad att titta närmare på just SD, och kanske se vad enskilda journalister tycker. Chefredaktörer har ju en starkt enad front utåt, de säger att de ska ta debatten med SD och så vidare. Men vad tycker journalisterna? Finns det policydokument för bevakningen? Och hur kommer bevakningen se ut inför valet? Det var saker som Johannes tyckte verkade intressant och vi höll med. Ämnet kändes nytt och aktuellt.

VECKA 9

1 mars

Vi hade föreläsning med Marina om projektarbetets struktur och innehåll.

2 mars

Vi skrev PM1 och lämnade in det. Att SD och policys skulle vara vårt ämne hade vi nu bestämt och det kändes kul.

4 mars

Vi gick igenom PM1 i grupp. Vi fick en del bra kommentarer på hur vi skulle kunna gå vidare.

5 mars

Vi skrev enkäten. Vi tittade i "Metodpraktikan" för att göra frågorna så bra som möjligt men allt som stod i den var självklara saker som "ställ inte ledande frågor". Det stod också om att man ska vara noga med att frågorna verkligen handlar om det som man vill veta, men vi tyckte inte att det var så svårt. Det kändes rätt naturligt vilka frågor som skulle vara med. Vi gjorde enkäten kort, för att inte skrämma iväg människor med längden. Vi hade lite olika tankar kring vilka frågor som skulle vara med och inte, men lyckades enas om de flesta. Vi hade kvar några vi var osäkra på och som vi tänkte att Johannes kunde få avgöra om de skulle vara med eller inte. Vi skickade enkäten till honom på eftermiddagen.

VECKA 10

8 mars

Vi hade handledning. Johannes tittade på enkäten och tyckte att den var bra, men lite för kort. Han hade några bakgrundsfrågor som han tyckte att vi kunde ha med och det stämde. Kanske hade vi varit lite väl rädda för att enkäten skulle bli för lång.

9 mars

Vi har var för sig samlat in mailadresser till journalister på redaktioner över hela Sverige. Tidningar, tv och radio, public service och TV4. Vi utgick från de redaktioner som Kent Asp undersökt inför 1998 års val och via deras hemsidor fick vi adresserna. Många tidningar hade gått ihop eller försvunnit sedan 1998, så vi tog lite andra tidningar. Vi tog även fler redaktioner på tv. Vi ville helt enkelt få så många journalister som möjligt. Det känns bra att vi fick en stor spridning bland journalister, både geografiskt, storleksmässigt (på redaktionerna) och från olika medietyper.

Några tidningar, de stora tex Aftonbladet, DN, GP, SvD, hade inte listor på sina redaktioner (det hade de små och även etermedierna) så där fick vi titta på enskilda artiklar för att få mailadresser. Mycket tidskrävande.

11 mars

Vi har skrivit klart PM2. Det var ganska svårt, vad skulle vara med, vad kan vara bra för vår uppsats? Men det kändes lättare eftersom Johannes sagt att vi bara gjorde det för oss själva, det blev mer fokus på vad vi tyckte var intressant och bra för uppsatsen, istället för på vad som "ska" vara med. Det känns som att vi kanske kommer hitta mer forskning senare, och vissa saker som vi tar upp i PM2 kanske vi inte kommer använda alls, men det känns ändå bra att ha gjort det.

Vi har även lagt in alla adresser till journalister i Webbsurvey. Det tog lite tid, eftersom vi lagt in "fel" adresser i våra word-dokument, t.ex. adresser som innehöll åäö. Men tillslut hade vi alla och det var ungefär 2000 stycken. Wow! Vi är imponerade av oss själva, vi hade ju satsat på 100 var innan. Vi tror att detta är väldigt positivt för hur vi kommer att kunna generalisera våra resultat senare i undersökningen. På kvällen skickade Linn ut enkäten. Spännande!

VECKA 11

15 mars

Fick svar från Lena Sundström, hon ställer gärna upp bara hon har tid. (Blev aldrig någon intervju med Lena Sundström, hon återkom aldrig med en tid för att träffas trots flera påtryckningar från oss) Mailade ut påminnelser på kvällen till alla som inte svarat. Men i mailet glömde vi att skriva att enkäten är anonym, det skrev vi dock i första utskicket... En miss! Vi som verkligen var tydligare i påminnelsebrevet och skrev med massa kontaktuppgifter.

16 mars

En kvinna från Östran ringde upp mig och ville veta mer om enkäten och varför just hon valts ut, hon hade nämligen utländskt namn. Det trillade ändå in en hel del svar under dagen. Lite oroliga att inte få in tillräckligt med svar! Många har mailat mig (Linn), eftersom det skickades från mitt websurvey-konto, och velat veta mer om frågorna och varför vi gör den här undersökningen. Vi har varit lite för otydliga. Andra påminnelsen får vara glasklar och så hoppas vi på att folk inte tröttnat på oss. Många mail vara också autosvar från lediga m.m.

VECKA 12

22 mars

Handledning med Johannes. Han visade en arbetsrapport som var bra och som vi använder som bas till vår. Han sa också att vi ska vara glada över alla svar vi fått in! På kvällen skickade vi ut en till påminnelse. Vi mailade Niklas Orrenius och frågade om intervju.

23 mars

Drygt hundra till svar på morgonen. Vi delade upp arbetet. Linn skriver arbetsrapport, Sara kodar in fritextsvar och Nina letar intervjupersoner. Vi har många män som vi vill intervjua och försöker hitta fler kvinnor.

24 mars

Har nu fått intervjuer bokade med Ulricehamns Tidnings chefredaktör, GP:s chefredaktör, en ledarskribent/debattredaktör från Uppsala Nya Tidning, en journalist från Borås Tidning m.m.

26 mars

Linn och Sara hade en intervju med Jonathan Falck, GP:s chefredaktör. Intervjun kändes bra och vi fick titta på GP:s policy för SD. Vi intervjuade också Per Nygren men han kanske inte kommer med i slutresultatet eftersom han just nu inte bevakar SD. Däremot har han jobbat mycket med att kartlägga högerextrema rörelser. På eftermiddagen hade Nina en telefonintervju med Maria Ripenberg, ledarskribent/debattredaktör på Uppsala Nya Tidning. Hon hade mycket intressant att säga.

VECKA 13

30 mars

Vi har fortsatt med att boka intervjuer och skriva ner de intervjuer vi redan gjort till artiklar. Linn hade en telefonintervju med Tv4 Nyheternas chef Anne Lagercrantz, Sara var på Ulricehamns Tidning och intervjuade chefredaktören Bo Högbom och Nina hade en telefonintervju med samhällsjournalisten Lena Mellin. Hon var inte speciellt tillmötesgående utan verkade snarast tycka att våra frågor var korkade och omotiverade. Det kändes inte speciellt kul. När den som intervjuas inte verkar tycka att det är problematiskt att bevaka SD känns det också svårt att genomföra intervjun, vår utgångspunkt är ju ändå att många tycker att det finns vissa problem och frågorna hänger ihop med det.

31 mars

Idag avslutar vi enkäten. Vi kommer ha en svarsfrekvens på ungefär 34 procent. Det känns inte jättebra men är nog ändå ett ok resultat med tanke på hur dåliga journalister är på att svara på enkäter. Linn intervjuar en reporter på Borås Tidning, Nina intervjuar forskaren Jan Andersson och SR Göteborgs kanalchef Nina Glans. Sara har varit hemma i Ulricehamn och förberett sig inför intervju med Jesper Strömbäck.

1 april

Sara var på SR Göteborg och intervjuade kommunjournalisten Roger Blomqvist. Nina och Linn hade semester (tills 4:e april.)

VECKA 14

5 april

Nina och Linn åkte till Malmö på kvällen. Sara läser Jesper Strömbäcks böcker och förbereder frågor till intervjun.

6 april

Sara gjorde sin telefonintervju med Jesper Strömbäck. Hon spelade in den och det var skönt att slippa anteckna under tiden. Det tar dock lång tid att skriva ut allt som sades, men det blir många bra citat och artikeln som utgår från den intervjun kan bli en av de längre i arbetet.

I Malmö träffar Nina och Linn både Daniel Sandström, chefredaktör på Sydsvenskan, och Christer Voigt, kommunpolitiker i Malmö för Sverigedemokraterna. Både intervjuerna gick bra, och det var speciellt kul/intressant att de sa emot varandra, Daniel Sandström var mycket nöjd med Sydsvenskans bevakning av SD (han är ju partisk, men ändå) medan Christer Voigt tyckte att Malmömedierna inte behandlade dem rättvist. Däremot var de överrens om att Niklas Orrenius gör ett bra jobb med sin rapportering om SD. Kul att höra!

7 april

Gruppen hade ett lunchmöte för att diskutera hur vi ligger till och vad vi gjort sen sist. Vi planerade vilka artiklar vi ska ha, vem som ska skriva vad, hur vi ska gå vidare. Vi bestämde att vi nog inte behöver göra några fler intervjuer, utan behöver koncentrera oss på våra resultat, alltså vad vi har fått fram av enkäten. Vi skildes åt vid tre och var och en gick hem och jobbade på. Vi börjar närma oss slutet, men har ännu inte blivit stressade. Vet inte om det är något positivt?

8 april

Nina och Linn körde frekvenstabeller i SPSS och började göra diagram i Excel. Sara var på träningsläger.

9 april

Nina och Linn jobbade på artiklar var för sig. Sara var på träningsläger.

VECKA 15

12 april

Vi hade vår sista handledning med Johannes. Vi insåg att vi hade flera viktiga texter kvar att skriva, de mest akademiska och teoritunga. Vi kände att vi kanske hade lagt lite väl mycket tid på att jaga intervjupersoner och sedan skriva om intervju svaren till artiklar. Vi borde ha tänkt på det innan, och tittat mer på hur projektarbetet ska vara uppbyggt, vilka delar som ska vara med. Det hade nog skingrat många frågetecken som vi haft under

tiden, bland annat hur vi ska få in tidigare forskning och metod/material. Det är ju inte så mycket att göra åt saken nu, men där lärde vi oss en läxa.

Under dagen planerade vi vem som ska skriva vad av de artiklar som vi måste skriva tills på fredag, bland annat inledning, resultat, material, diskussion. Vi började skriva på dem och det kändes bra. Vi tittade även på hur andra gjort i sina uppsatser för att få inspiration inför layout, men även hur man kan skriva i de olika texterna.

Arbetsrapporten fick sig också en rejäl förbättring.

Vi insåg att vi var tvungna att hitta någon mer intervjuperson till arbetet, helst någon slags demokratiforskare. Vi fick ett antal förslag på personer från Johannes och vi började kontakta dem.

Flåset i nacken ser vi som något positivt! Nu får vi verkligen sakerna gjorda.

13 april

Vi fortsatte skriva artiklar. Inledningen blev klar, likaså bakgrundsartikeln om SD och texten om vårt material.

Vår stora resultatartikel blev nästan klar. Vi fortsatte jaga intervjupersoner som skulle kunna prata om de stora resonemangen i vårt arbete, demokrati, yttrandefrihet och liknande saker. Många som vi kontaktat under dagen har inte tid att ställa upp, jobbigt! Vi har inte gett upp än dock.

14,15 och 16 april

Vi skriver skriver skriver artiklar! Vi har även delat upp Skåne/resten av Sverige och jämfört resultaten. Det var inte så stora skillnader, men även det är ju ett resultat. Vi valde att sluta leta efter fler intervjupersoner, tiden räckte inte till och vi kände inte att behovet var så stort. Vi tycker att vi fått till de olika nivåerna i uppsatsen ändå.

17 & 18 april

Vi fortsätter skriva men börjar även redigera vissa artiklar i indesign. De tunga texterna väntar vi fortfarande på respons på, men de flesta intervjuer och bakgrundsartiklar är klara. Det känns bra att börja med indesign trots att vi inte är klara med allt.

VECKA 16

19, 20, 21 april

Vi har skrivit klart alla texter och redigerat i indesign, men inte varit speciellt stressade förutom de sista timmarna innan deadline.

BILAGA: Innehåller enkät, redaktioner vi kontaktat och tabeller/diagram

ENKÄTENS UTFORMNING

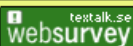
Skapa enkät med Textalk Websurvey enkätverktyg - Windows Internet Explorer

https://websurvey.textalk.se/se/answer/survey.php?surveyID=36782&admin=1

Arkiv Redigera Visa Favoriter Verktyg Hjälp

Favoriter Föreslag på webbplatser Gratis Hotmail WebSlice-galleri

Skapa enkät med Textalk Websurvey enkätverktyg

Bevakning av Sverigedemokraterna

1. Finns det en särskild policy för hur ni ska bevaka Sverigedemokraterna på din redaktion?
Om du svarar nej, gå till fråga 4

☐ Ja ☐ Nej ☐ Vet ej

2. Upplever du att du haft möjlighet att påverka utformningen av policyn?

☐ Ja ☐ Till viss del ☐ Nej

3. Hur nöjd är du med policyn?

☐ Mycket nöjd ☐ Ganska nöjd ☐ Ganska missnöjd ☐ Mycket missnöjd ☐ Ingen åsikt

4. Tycker du det behövs en särskild policy för SD?

☐ Ja ☐ Nej ☐ Ingen åsikt

5. Hur tycker du SD ska bevakas?
På samma sätt som andra partier i samma storlek (gå till fråga 7) ☐ På annat sätt än andra partier i samma storlek ☐

6. Annorlunda på vilket sätt? 0/300

7. Upplever du att det är svårare att bevaka SD än andra partier?

☐ Ja ☐ Nej ☐ Vet ej

8. Kommer ni bevaka SD mer inför valet 2010 än inför valet 2006?

☐ Ja ☐ Nej ☐ Vet ej

9. Vilken är din arbetsplats?

☐ Landsortspress ☐ Storstadsmorgonpress ☐ Kvällspress ☐ SVT, nationellt
☐ SVT, lokalt ☐ Tv4, nationellt ☐ Tv4, lokalt ☐ SR, nationellt
☐ SR, lokalt

10. Vilken region är du verksam i?

11. Har du journalistutbildning?

☐ Ja ☐ Nej

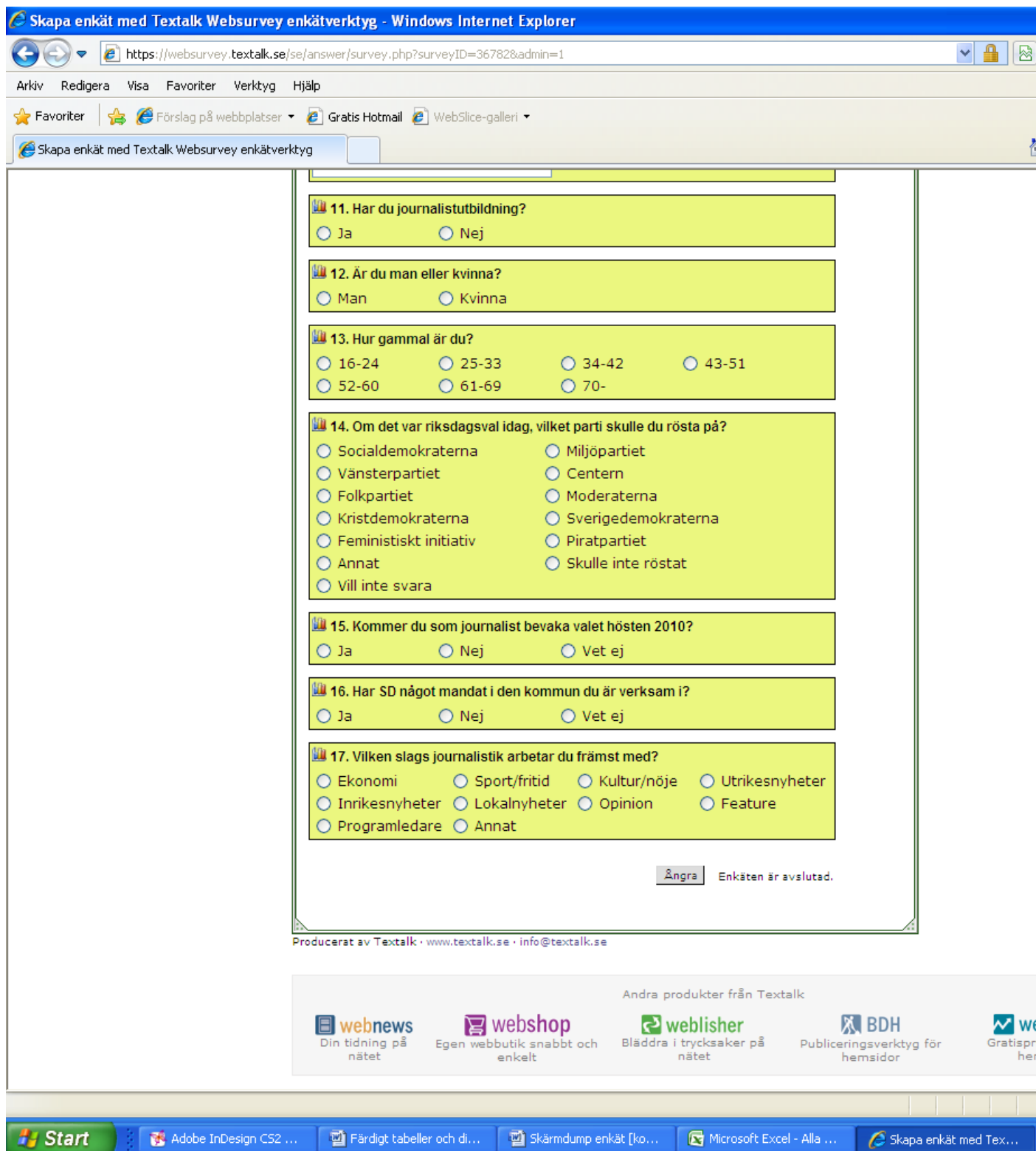
Logga ut

Navigation

Egna

Egen kat

Start Adobe InDesign CS2 ... Färdigt tabeller och di... Microsoft Excel - Alla ... Skapa enkät med Tex...

Redaktioner som vi skickat enkäten till:

Tidningar

Aftonbladet

Dagen

Dagens Nyheter

Expressen

GT

Göteborgs-Posten

Kvällsposten

Skånska Dagbladet

Svenska Dagbladet

Sydsvenskan

Alingsås Tidning

Arbetsbladet

(Arvika Nyheter

Avesta Tidning

Filipstads Tidning)

Barometern

Bohuslänningen

Borlänge Tidning

Borås Tidning

Dalademokraten

Elfborgs Läns Allehanda

Eskilstuna-Kuriren

Fagersta-Posten

Folkbladet

Folket

Gefle Dagblad

Gotlands Tidningar

Hallandsposten

(Helsingborgs Dagblad)

Jönköpings-Posten

Karlskoga Kuriren

Karlskoga Tidning

Katrineholms-Kuriren

Kristianstadsbladet

Ljusnan

Lysekilsposten

Motala Vadstena tidning

Nerikes allehanda

Norra Västerbotten

Norrtejlje Tidning

Nya Kristinehamns-Posten

Nya Lidköpings-Tidningen

Arvika Tidning

Frykdalsbygden

Karlskoga Tidning

Säffle Tidningen

Piteå-Tidningen

Provinstidningen Dalsland

Ulricehamns Tidning

Sala Allehanda

Smålandsposten

Stenungsunds-Posten

Lysekilsposten

Dagbladet (tidning i Sundsvall)

Sydöstran

Södermanlands Nyheter

Dalarnas Tidningar (Mora Tidning, Falu Kuriren, Borlänge Tidning, Södra Dalarnes Tidning, Nya Ludvika

Tidning)
Trelleborg Allehanda
Trollhättans Tidning
Uppsala Nya Tidning
Vestmanlands Läns Tidning
Vimmerby Tidning
Värmlands Folkblad
Västerbottens Folkblad
Västerbottens-Kuriren
Västernorrlands Allehanda
Västerviks-Tidningen
Ystads Allehanda
Ölandsbladet
Östgöta Correspondenten
Östra Småland
Norra Skåne
Norrbottnens-Kuriren
Norrköpings tidningar
Norrländska Socialdemokraten
Metro
NWT
SR
Ekot
Lokalstationerna i:
Blekinge
Dalarna
Gotland
Gävleborg
Göteborg
Halland
Jämtland
Kalmar
Kristianstad
Norrbotten
Skaraborg
Sörmland
Uppland
Värmland
Västernorrland
Västmanland
Örebro
Östergötland
SVT
ABC
Västnytt
Östnytt
Tvärsnytt
Gävle-Dalanytt
Nordnytt
Mittnytt
Aktuellt
Jämtnytt
Sydneytt
Jönköpingsnytt
Smålandsnytt
Värmlandsnytt
Västerbottensnytt
Agenda
Nyhetsmorgon
Uppdrag Granskning

TV4

Nyheterna

Kalla Fakta

Nyhetsmorgon

Lokalstationerna i:

Borås

Dalarna

Gävle

Göteborg

Halland

Helsingborg

Jönköping

Kalmar

Karlskrona

Linköping

Luleå

Malmö

Norrköping

Skaraborg

Skellefteå

Stockholm

Sundsvall

Umeå

Uppsala

Värmland

Väst

Västerås

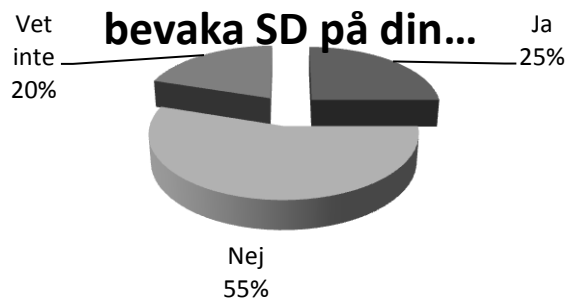
Växsjö

Örebro

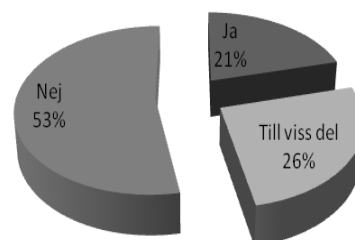
Östersund

ALLA TABELLER OCH DIAGRAM

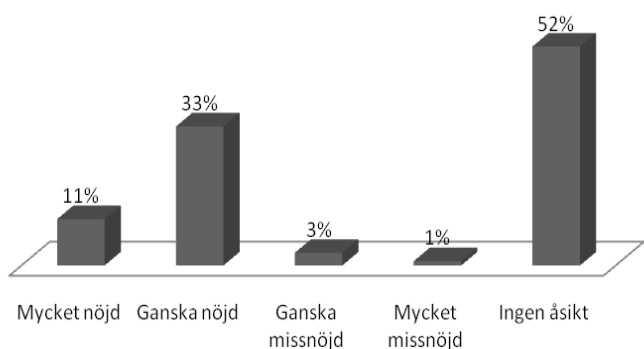
**Finns det en särskild
policy för hur ni ska
bevaka SD på din...**

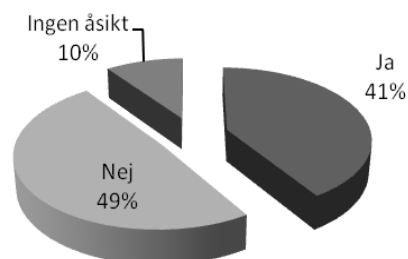
**Upplever du att du har haft möjlighet
att påverka utformningen av den?**

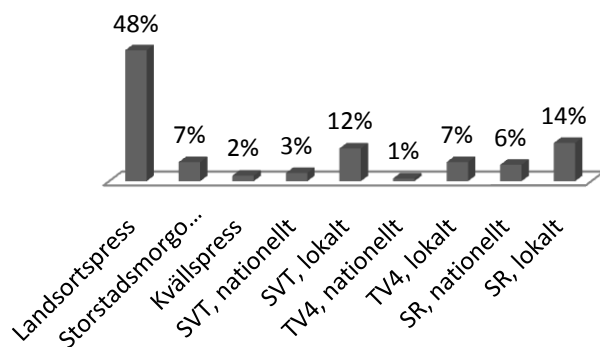
Hur nöjd är du med policyn?

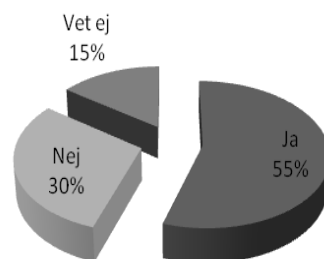
Tycker du att det behövs en särskild policy för SD?

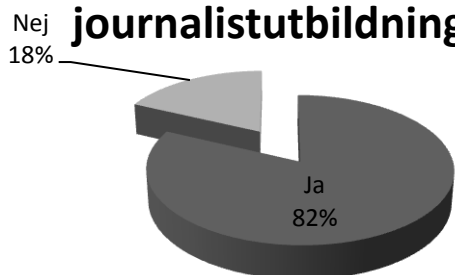
Vilken är din arbetsplats?

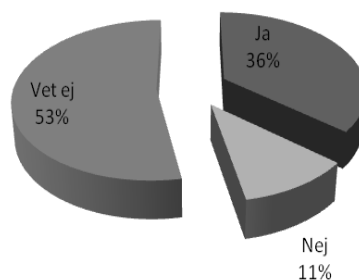
Upplever du att SD är svårare att bevaka än andra partier?

Har du journalistutbildning?

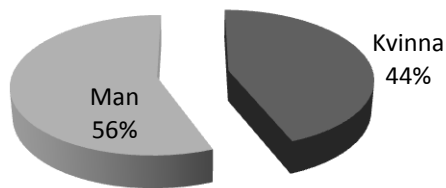

Kommer ni att bevaka SD mer inför valet 2010 än inför valet 2006?

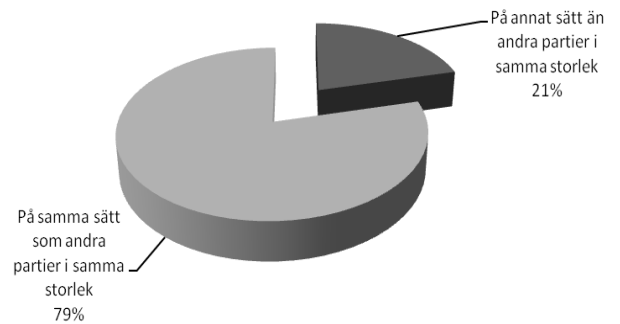

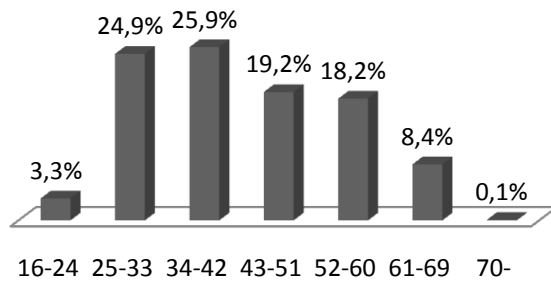
Är du man eller kvinna?

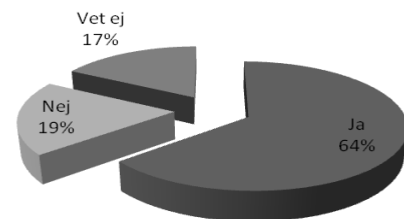
Hur tycker du att SD ska bevakas?

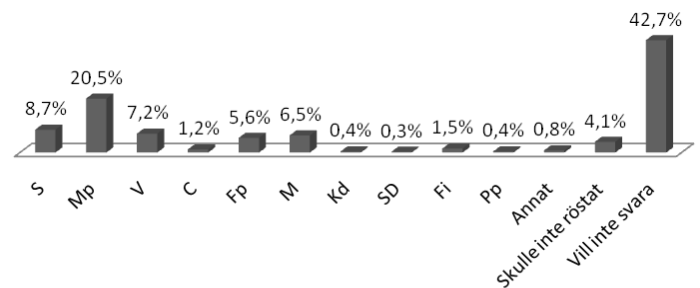
Hur gammal är du?

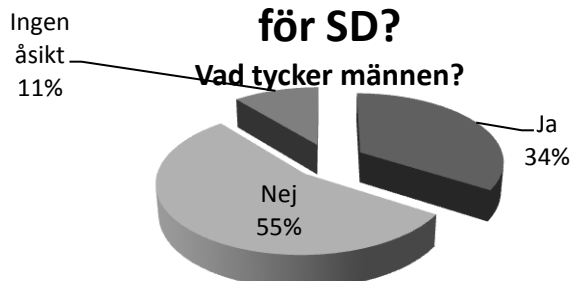
Kommer du som journalist att bevaka valet 2010?

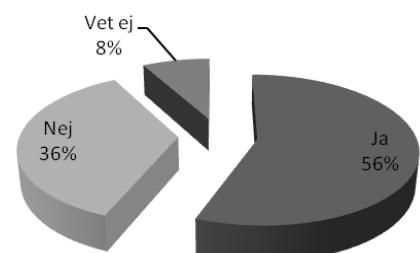
Om det var riksdagsval i år, vilket parti skulle du ha röstat på?

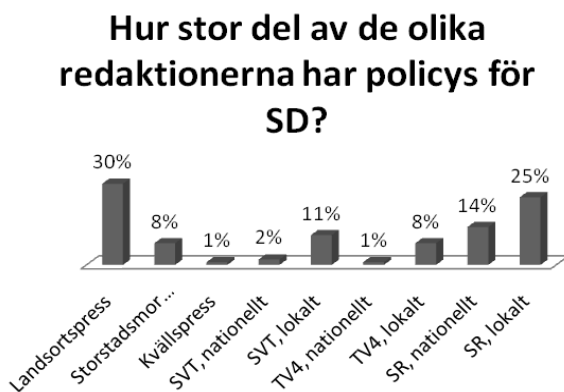
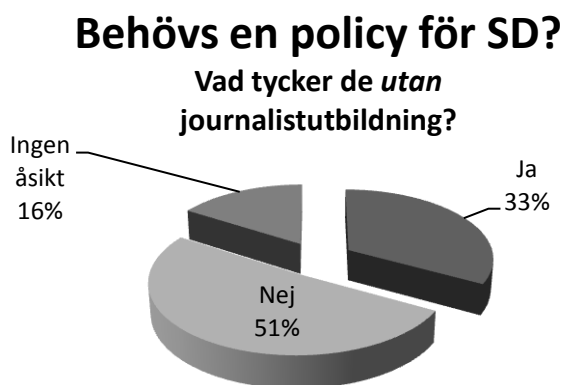
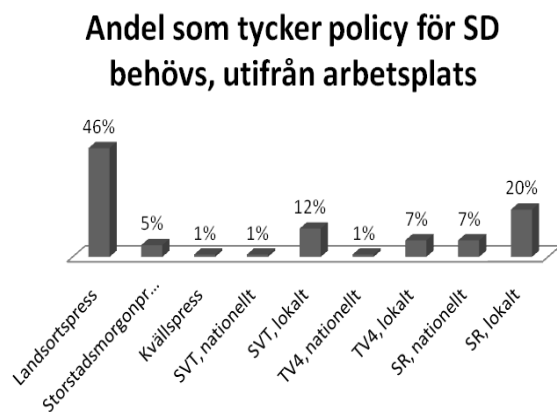
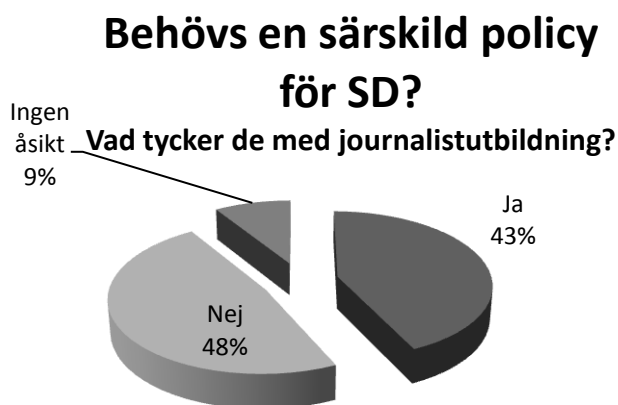
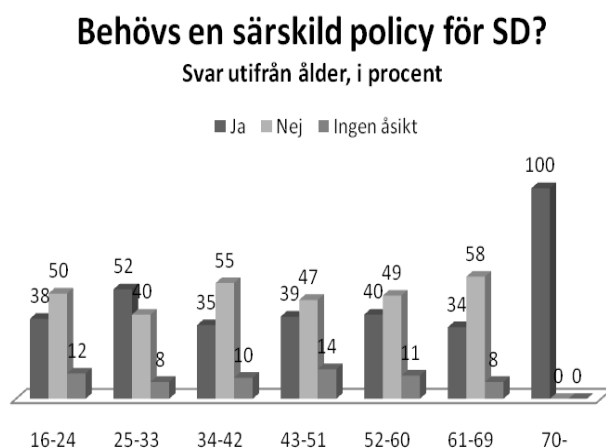
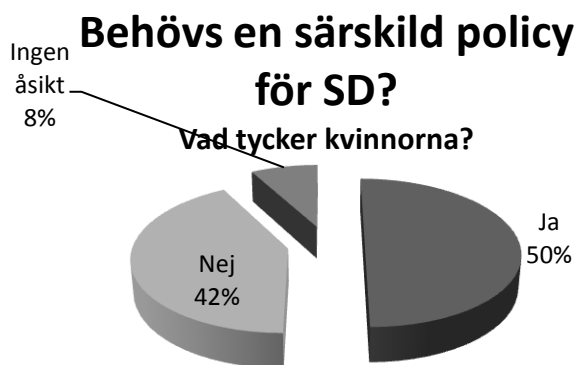

Behövs en särskild policy för SD?

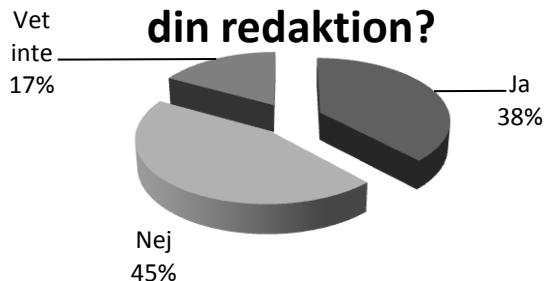

Har SD något mandat i den kommun du är verksam i?

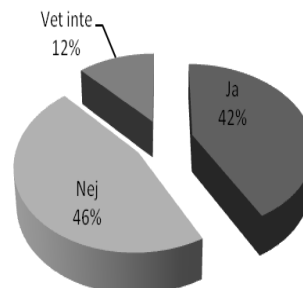

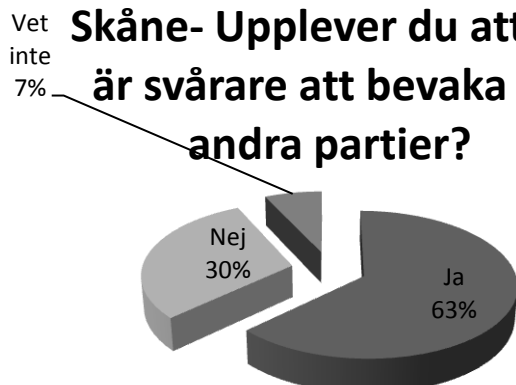
Skåne- Finns det en särskild policy för SD på din redaktion?

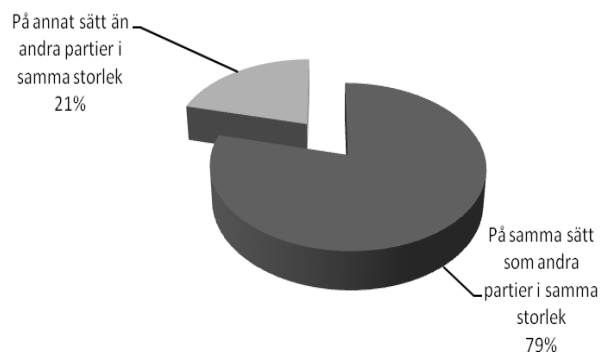
Skåne - Tycker du att det behövs en särskild policy för SD?

Skåne- Upplever du att SD är svårare att bevaka än andra partier?

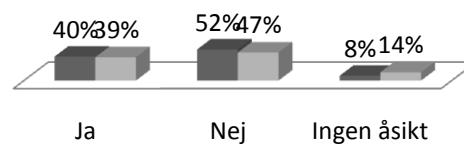

Skåne- Hur tycker du att SD ska bevakas?

En särskild policy för SD behövs

- Personer som kommer bevaka valet
- Personer som inte kommer bevaka valet

Policys hos journalister på lokalredaktioner

